

V I E N Y B Ė

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

78 M. 43 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1964 M. GRUODŽIO (DECEMBER) 24 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Svarbus memorandumas

Vysk. V. Brizgys įteikė visiems Vatikano Santarybos tėvams bei dalyviams prel. V. Mincevičiaus suredaguotą ilgą (26 didžiulių puslapių), išsamų, objektyvų memorandumą italų kalba. Jis pavadintas "La Chiesa in Lituania" (Bažnyčia Lietuvoje).

Šiuo memorandumu Lietuva ir jos valstybinės laisvės problema pasieks ir tokius kraštus, kur jos vardas retai kam buvo iki šiol girdėtas. Reikia manyti, kad Santarybos tėvai visi supranta itališkai ir kad memorandumo turinys, kas liečia Bažnyčios persekiojimą Lietuvoje, pateks į vyskupijų laikraščius Indijoje, Indonezijoje, Indokinijoje ir Afrikoje.

Memorandumas suredaguotas taip, kad Bažnyčios persekiojimas eina kartu su Lietuvos valstybės, kaip tarptautinio subjekto, pavergimu ir gale padaryta plati Lietuvos praeities apžvalga, pradedant protoistoriniais ir baigiant šiais laikais.

Dėl kai kurių statistiškų skaitmenų galima abejoti, pav., dėl 1 trėmimo - 40,000 ir dėl 2, pokarinio 750,000, atrodo, kad abu skaičiai padvigubinti, bet tai padaryta

Tęsiami 8 psl.

KALĖDOS VILNIUJE, PRIE GEDIMINO KALNO

DŽIAUGSMINGŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ 1965 METŲ!

Vienybė linki visiems savo skaitytojams,
bendradarbiams, rėmėjams ir platintojams.

VLIKas sveikina švenčių proga

Kai Gimimo žvaigždė apreiškė žmonijai gerąją naujieną ir Naujųjų Metų varpai aidės gyresnio rytojaus viltimi, mūsų Lietuvą tebeगाubs sovietinės okupacijos negando naktis. Per ilgus savo didingos istorijos amžius mūsų tauta niekada nėra buvusi toj grėsmingoj padėty. Išgyvenusi sovietinio genocido baisenybes, ji ir vadinamo atlydžio metais vis dar nėra nei fiziškai atsigavusi, nei moraliai atsipekėjusi. Okuponas yra stengiasi užgniaušti ir iš rauti jaunosios kartos tikėjimą į laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą. O mūsų išėivija, nors jautri savo ar savo tėvų tėvynės nedaliai, geležinės uždangos nuo jos atskirta,

sunkiai grumiasi su nutautimo pavojais.

Tačiau ir šioje priešaušrio tamsoje Kalėdos bei Naujieji Metai nutelkia mus vilties pragiedruliais. Tai paskutinis Kremliaus perversmas ir vėl patvirtino sovietinio totalizmo silpnybes. Tai pro geležinę uždangą gaivališkai besiveržias laisvės dvelkimas iš satelitinių kraštų. Pavergtųjų ir laisvųjų lietuvių vieningumas, kad tik nepriklausoma Lietuva gali užtikrinti mūsų tautai išlikimą ir jos kultūrinį išsiskleidimą. Tai krašto jaunųjų lietuvių bodėjimais "didžiojo brolio" globa ir rusinimo slogučiu. Tai Rusijos-Kinijos konflikto gilėjimas ir vakarietiškujų idėjų

poveikis pačių bolševikų prieaugliui ir pačiai komunistų partijai.

Stūsdamas savo nuoširdžius Kalėdų ir Naujųjų Metų sveikinimus visiems lietuviams -- nelaisvėje ir laisvėje -- Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas užtikrina jus, pavergtieji broliai, kad panaudos visas progas Lietuvos išlaisvinimui artinti ir sovietinės okupacijos jungiai lengvinti, ir kviečia jus, laisvieji broliai, padvigubinti savo tautinį pareigingumą, savo dosnumą ir savo ryžtą Lietuvos laisvės kova.

Tęsiami 7 psl.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Amerikos lietuviams ir vėl smagu vienas kitą sveikinti su linksma Kristaus gimimo švente. Tiesa, šią valandą pasaulyje yra daug vietų, kur nelinksma, kur aukščiausi idealai į purvą minami, kur net Kristaus gimimas uždraustas minėti. Kodėl taip yra, aiškintojų tiek, kiek pasaulyje bėdų. Nuo seniausių laikų, įvairaus turinio ir pavidalo pasakomis, žmonės aiškindavosi: čia kova tarp tamsos ir šviesos, tarp velnio ir Dievo. Krikščioniškoji žmonijos istorijos pažiūra yra tą, kad Dievas atėjo žmogumi į istoriją -- užtikrinti žmogų, kad visoks piktas bus nugalėtas. Bus nugalėta net mirtis. Tereikia, kad žmogus pasidarytų klusnus pareikštai Dievo valiai. Ramybė visiems geros valios žmonėms!

Vis artyn prie 80 metų Vienybės jubiliejaus. Šio laikraščio išlaikymas ir leidimas yra pasidarys visų sąmoningų Amerikos lietuvių asmeniškios ir tautinės garbės bei sąžiningos pareigos dalykas. Per 80 metų Vienybės, kaip plačių tautinių liberalinių pažiūrų reišėkėjos, leidimą nešę, negi suklups dar panešėti į ateitį, kuri, tikimės, bus šviesesnė ir Amerikos ir Lietuvos lietuviams. Todėl kiekviena prenumerata, kiekviena auka yra atlikimas garbingos Amerikos lietuvių pareigos.

Seniesiems metams baigiantis, naudinga pasižiūrėti į praeituosius. Gruodžio 12 d. suėjo vieno Vienybės redaktorių -- dr. Juozo Andziu-

Tęsiami 4 psl.

Komedija "Diagnozė"

HARTFORDO SCENOJE PALIKO GERUS ISPŪDŽIUS

HARTFORDE, Conn. gruodžio 12 d. vakarą Liet. Am. Pil. Klubo auditorijoje pirmą kartą suvaidinta A. Kairio komedija "Diagnozė" paliko publikai gerą ispūdį.

3 v. komedija vaizduoja mūsų išeivijos jaunosios kartos lietuviškos nutautėjimą, jos tėvų problemą ir jų dukros romansą su svetimtaučiu.

Veikalas kupinas jūmoru, publika socialiai pasijuokė ir kai kurios motinos ir tėvai juokėsi net pro ašaras.

Petro Naujokačio — tėvo rolę vaidino Tadas Alinskas; jo žmonos — motinos rolę vaidino Marija Žukauskienė; dukrelės Birutės — Vida Gintautaitė; Jono Budrio — Stasys Vaškys; Augustino Kanaus — akt. Vitalis Žukauskas; Mato Jankaus rolę buvo Stasys Dėdinas, Vaidintojai tipingi, atitinką savo roles ir jas gerai atliko.

Kai kurie žiūrovų buvo manę, kad komedija baigsis tragedija, kad Birutės romansas su p. Smithu tikrai užsibaigs vedybomis ir jos tėvų pergyvenimas baigsis apsvylimu, jų dukros išsiskyrimu iš lietuviškos bendruomenės, bet nutrūko Birutės romansas ir pagaliau ji išvengė vedybų su svetimtaučiu, susidraugavo su Matu Jankum ir vienas kitam pasižadėjo. O tai buvo laimėjimas daktaro, kuris savo įtaka sudarė sąlygas išgelbėti

Birutę nuo mišrios šeimos ir nuo pabėgimo nuo jos tėvų, Žodžiu, Birutės tėvų norai ir svajonės tapo tikrove.

Šioje komedijoje daugiausia publiką prijuokino Jono Budrio rolę lošęs St. Vaškys. Klekvienas jo pasirodymas, veiksmas ir žodis sukeldavo juoką. Ir daktaras, Naujokačio bičiulis nemažai publiką prijuokino.

Būtų gera, jei visose didesnėse lietuvių bendruomenėse būtų suvaidinta ši komedija, tuo labiau mūsų augančio jaunimo rengiamuose vakaruose, nes veikalas parodo tėvams ir jaunuoliams šviesą ir tiesą — kelią į gyvenimą ir laimę; parodo taip pat tėvų ir vaikų santykius, nesugebėjimą suprasti jaunų žmonių aspiracijų ir tautiškumo pareigas. Pagaliau veikalas ir pamoko, kaip reikia elgtis.

-- V. M. K-tis

Literatūros ir Meno savaitraštyje A. Bulota pasakoją, kaip vienoje pilaitėje ties Piluva radęs nacių iš Karaliaučiaus išvežtų ir paslėptų universiteto archyvų. Čia dr. Pakarklis (jau miręs) radęs ir Donelaičio Metų rankraštį. Įdomu, A. Bulota priverstas "užvožti" amerikiečiams, Girdi: "Karaliaučius smarkiai nukentėjo nuo anglių amerikiečių aviacijos."

VIRŠUJE (kairėje): Rūtos Ansamblio kvartetas, kuris dideliu pasisekimu koncertavo Baltimorės Lietuvių Salės 50 m. sukaktuviniame minėjime. Iš k. — M. Melinytė, V. Melinienė, E. Kidžienė ir A. Kidžiūtė su akordeonu. Antroje nuotraukoje — (dešinėje) — Rūtos Ansamblio Rozės su Baltimorės Radijo valandėlės vedėju A. J. Juškum, A. Juškus yra Baltimorės Lietuvių Salės išdinininkas.

Baltimorės Liet. Radijo valandėlės nuotr.

TUŠČIŲ ŠIAUDŲ KŪLIMAS

Kai kur mūsų tarpe dega nuogandos ugnelės dėl Šiluvos vardo lietuvių kopyčiai Washington. Kai klausimas teisingai pastatomas, sakoma, lengviau atsakymą gauti. Koks Amerikos lietuvių kopytėlės tikslas? Ar čia tu katalikų Amerikoje buvimo ir tikybinių darbų garbės paminklas, ar tai įrankis kai kurių lietuvių politinei kovai prieš kai kuriuos lenkų nacionalistus dėl Vilniaus? Man, išaugusiam dr. J. Šliūpo, mano tėvo J. O. Širvydo, B. K. Balučio ir kitų vidurinės srovės vadų įtakoje, širdžiai mielas principas nemašyti tikybos į politiką ir atvirškiai.

Marijos pasireiškimo Šiluvoje istoriją, visais istoriniais ir tikybiniais šaltiniais pasirėmęs, kun. S. Yla yra nušvietęs Aidų žurnale. Ikšiam niekur neteko pasiskaityti tolygaus straipsnio apie Aušros Vartų paveikslą. Gal nėra tam intelektualinių pajėgų, o gal nėra istorinių tikybinių duomenų? Berniuku būdamas, atsimenu, skaičiau Vieniybės bendradarbio Fromo-Gužučio (1822-1900) apysaką Vargdieniai (Vienybės išleistą 1907 m.), kur minima Šiluva, jos atlidai, elgetos, ir maldininkų spūstis. Neprisimenu skaitęs mūsų literatūroje įvykių, surištų su Aušros Vartais.

Šiluvos kopytėlė Washington turi tikslo būti paminklas lietuvių katalikų gyvenimo Amerikoje ir jų garbės verty katalikiškų darbų. Kopytėlė statoma vien senųjų išeivių pastangomis ir lėšomis. Vardą jai, atitinkamai sumetimais, parinko atitinkami mūsų katalikų autoritetai. Esu patenkintas. Aišku, kas nori, turi pilną teisę būti nepatenkintas.

Kas uždarytoje bonkoje labiausiai revoliucijas kelia dėl kopytėlės vardo? Ogi laikraščiai Naujienos ir Laisvoji Lietuva! Neprisimenu jokio rimto lietuvių kuris kada nors, kad ir sapne, būtų kada nors šiuos laikraščius palaikęs koku nors, net menkiausiu autoritetu mūsų katalikams! Yra ir rimtų abejojimų dėl tų laikraščių redaktorių tarnavimo lietuviškoms reikalams ar sugebėjimo sveikai lietuviškai patriotiškai galvoti. Pavyzdžiui, Naujienose jau per aštuonerius, ar daugiau metų, vedamieji lietuviškais klausimais pirštais suskaiptomil Viskas paliekama

"bendradarbiams". Be to, šių laikraščių bendras frontas kopytėlės vardo klausimu įdomus. Naujienos vis dedasi "smetoninio fašizmo" nepermdaujamu priešū, o čia mina koja kojon su net už Smetoną dešinesniais! Gerai amerikiečiai sako: extremes meet.

Nekalbėsim apie tuos, kurie piktam išnaudoja gerą Vilniaus lietuvių sąjungos vardą. Iš darbų pažinsite juos. Kaip tik okupantas pravėre duris 1956 metais, Vilniun nuskubo Amerikoje gimęs Baltimore Sun žurnalistas lietuvis Kumpa, nuvyko Lake George gražios vasarvietės savininkai, seni vienybininkai Slyvinai, nuvyko architektas Varnas, dr. Paprocko žmona, ir kiti. Po to vyko kiti žurnalistai, net amerikietis juodukas Caldwell. Vyko žydų rabinai ir ne rabinai (iki 1914 metų žydai Vilnių vadindavo ant-rąja Jeruzale). Vyko šimtai visokių kitataučių. Neteko girdėti, kad būtų pabandęs nuvykti bent vienas Vilniaus lietuvių sąjungos "veikėjas" pasidairyti, kas ten dedasi ir kokios brolių nuotaikos.

Dar blogiau. Vilniun nuvyko vilnietės Vieniybės redaktorė ir leidėja. Parsivežė reportažų, dėl kurių susilaukė rimtų lietuvių pagyrimų, ir įdomių filmų. Kaip pasielgė sąjungai diriguojanti "diktatūra"? Užsirišo akis, užsikimšo ausis ir "atsiri-bojo" neišgirsti, kas krašte, kurį jie sakosi "myli".

Be to viso -- Vilniaus klausimas juk išspręstas! Į istorijos katilą virti jis vėl pateks tik tada, kai Sovietijai byrant, ginkluoti gudai komunistai susiniaus su ginkluotais lenku komunistais, o ir ginkluoti lietuviai komunistai ims ginti klekvieno besisavinamą Vilnių. Tuo atveju, kopytėlės vardas Washington neturės jokios įtakos, ginklams žvangant. Kas tikėtų, kad turės, lengvai patikės, kad "zabobonais" galima dantų skaudėjimą išgydyti.

VYT. ŠIRVYDAS

Lietuviai Vokietijoje

HAMBURG. Mirus ilgamečiui LB apylinkės pirmininkui E. Čerkui, J. Valaičio iniciatyva korespondenciniu būdu buvo įvykdyti apylinkės valdybos rinkimai. Reikia pažymėti, kad tokie rinkimai čia įvyko pirmą kartą po 10 metų. Į PLB Hamburgo apylinkės valdybą išrinkti: 1. Jaunutis Klimaitis, pirmininkas, 2. Petras Gražulis, kasininkas ir 3. Izidorius Gragauskis, sekretorius. Kontrolės komisijon išrinkti: Arvydas Lingė, dr. Liucija Pašaitienė ir Leonas Norkevičius.

Naujoji valdyba suruošė Lietuvos kariuomenės minėjimą, nutarė sutvarkyti bendruomenės knygyną, surengti Kalėdų eglutę vaikams.

Lapkričio 13 d. Schwetzingeno kapinėse buvo palaidotas Henrikas Paulauskas, gimęs 1914 m. sausio 2 d., Peterburge, miręs po trumpos ligos Heidelbergo miesto ligoninėje. Laidotuvių apeigas atliko kun. V. Kaleckis. Iš New Yorko buvo atvykęs velionio sesuo Antanina Reivytienė. Vainikus padėjo 2040, 8591 ir 8593 LS lietuvių kuopos ir kelios vokiečių organizacijos, kurioms velionis buvo priklausęs. Atsisveikinimo žodį tarė 8591 LS kuopos vadas kapt. Jonas Valiūnas. Henrikas Paulauskas pastaruoju metu laikė nuosavą restoraną, o ankščiau eilę metų buvo tarnavęs 8591 LS kuopoje. Būdamas gerai materialiai susitvarkęs, velionis nepagalvėdavo aukų lietuviškiems reikalams. Jo pavardė nuolat figūruoja gausiuose 8591 LS kuopos aukų lapuose, o 1960 m. vasario 11 d., pradant vaju dabar baigiamam Vasario 16 Gimnazijos pastatui, H. Paulauskas paaukojo statybai ir karto DM 1,000,—.

Jo sesuo A. Reivytienė atsikvietė iš Lietuvos seną motiną ir jos pastangas labai stipriai parėmė velionis Henrikas.

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pastiekiami: auto iki 31 Ave. Northern Blvd., IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

WINTER GARDEN TAVERN, Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

RAY'S LIQUOR STORE
103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y.

Linksmų švenčių ir Laimingų Naujų Metų linki

PARK FLORIST

8015 JAMAICA AVENUE
WOODHAVEN 21, N. Y.

Flowers of Distinction

Lietuviškoje Chicagoje

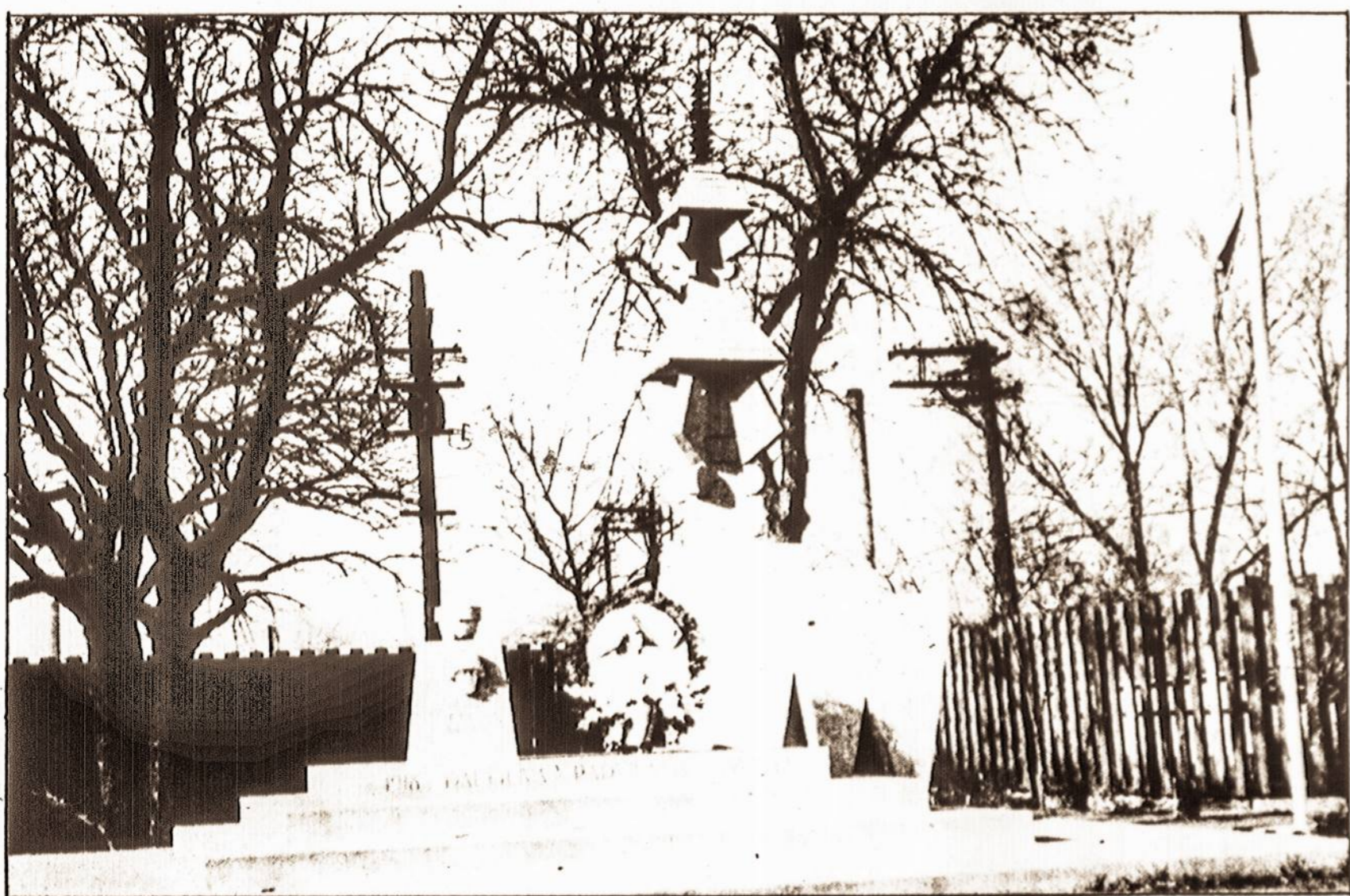
* JUOZAS ZUBRICKAS, 4115 So. Campbell Ave., Chicago 32, Ill., yra Argentinos Lietuvių Balso įgaliotinis. Per jį galima užsakyti Argentinos Lietuvių Balsą -- nepartinį, seniausią ir plačiausiai skaitomą lietuvių laikraštį Pietų Amerikoje. Šis laikraštis daug duoda informacijų apie Vienibę, persispausdina iš jos kaikuriuos straipsnius, mini Vienibę tilpusias mintis savo vedamuosiuose ir pan. Lapkričio mėn. 5 d. numerio vedamajame buvo cituotas K. Girvilo rašinys iš Vieniybės, čia tilpo žinia apie Vieniybės bendradarbių suvažiavimą spalio 22 d. numeryje perspausdintas Ed. Sulaičio straipsnis "Lietuvos leidiniai kitataučiams", tilpes Vieniėje ir kitur. Vienibę taip pat pasinaudoja to laikraščio rašiniai ir žinios.

* AUSTRALIJOJE gyvenusių lietuvių steigiamasis susirinkimas įvyko gruodžio 19 d. Gintaro svetainėje, Marquette parke. Chicagoje jau veikia Anglijos lietuvių klubas, kuris kartą per metus rengia balius.

* GEDIMINAS GALVA skaitė paskaitą apie JAV ir Prancūzijos varžybas dėl Europos apjungimo. Paskaita buvo gruodžio 13 d. Lietuvių Teisininkų draugijos Chicagos skyriaus susirinkime Jaunimo Centre.

* Alvudo valdyba Marquette parko parap. salėje gruodžio 11 d. buvo surengusi dvi paskaitas. Jas skaitė mokyt. M. Sulaitienė ir dr. J. Adomavičius.

JAUNIMO CENTRAS CHICAGOJE

JAUNIMO CENTRO AIKŠTELĖ

Šiuo metu Chicagoje žinomiausia vieta lietuvių tarpe, be abejo, yra Jaunimo Centras, kuriuos administruoja Tėvai jėzuitai. Jų direktoriumi nuo pat šio Centro įsteigimo yra kun. dr. J. Kubilius, SJ, jau beveik 8 metus einantis šias atsakingas pareigas.

Kalbantis su direktoriumi paaiškėja, kad kiekvieną savaitę per šiuos namus pereina daugiau negu tūkstantis žmonių, o per metus susidaro apie 70,000 būrys. Nors pastatas vadinasi Jaunimo Centru, tačiau čia vietą randa ir senimas. Namais naudojasi 42 lietuviškos organizacijos, kurios patalpas susirinkimams bei mažesniems parengimams gauna nemokamai. Mokestis imamas tik už didžiąją salę, bet ir jos nuo-

ma dažnai būna sumažinama, priklausomai nuo rengėjų pajamų.

Šiuose namuose nuolatines patalpas turi Čiurlionio Galerija, Chicagos Aukštesnioji Mokykla, Pedagoginis Lituanistikos Institutas, Pasaulio Lietuvių Archyvas (šis neseniai buvo čia perkraustytas) ir daugelis kitų įstaigų.

Dažnai čia yra rengiamos dailės ir kitokios parodos, vadinimai, koncertai, suvažiavimai ir kitą. Namuose yra įsikūrusi ir vienintelė Chicagoje lietuviškos spaudos skaitykla (čia galime pasiskaityti ir Vienibę), tegul nors ir kukli, tačiau visgi lietuviams naudinga. Būtų gera, kad visi lietuvių laikraščių bei žurnalų leidėjai pasistengtų siuntinėti savo leidinius (adresas: Jaunimo

Centras, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, Ill., 60636)

Kaip kun. J. Kubilius, S.J. sako, jo darbas yra beveik 24 valandų per parą darbas. Jis visiems stengiasi kuo geriau patarnauti, išpildyti tautiečių pageidavimus. Sako, jog Tėvai jėzuitai yra numatę didinti savo patalpas visuomenėi. Tam reikalui yra nupirkę daugiau žemės ir, jeigu bus pajamų, galvojama apie sporto rūmų statybą, kavinės įsteigimą bei kitus projektus.

Šie Tėvų jėzuitų užsimojimai yra remtini, kadangi tai yra konkreti lietuviška veikla, o ne kokie fondai su užšaldytu kapitalu. Tėvų jėzuitų įdėtas kapitalas atneša šimteriopai didesnius procentus lietuvių nei negu tas garsusis fondas, kuris iš apyvartos atima tūkstančius dolerių, o duoda tik centus.

Kadangi Jaunimo Centro išlaikymas daug kainuoja (per metus apie \$13,000), tai kiekvienais metais-gruodžio mėn. pradžioje yra rengiamos Centru paremti vakarienės, kurios padeda išlyginti skirtumą tarp išlaidų ir įplaukų. (eš.)

* N. Y. TIMES korespondentas James Reston iš Paryžiaus rašo: Europiečiai mano, kad Amerika šaltą karą jau laimėjo, tik to dar nežino ir neišsąmonino. Jie įsitikinę, kad šiuo metu Europai negresia jokia kariška gresmė iš Maskvos pusės.

* Vilniaus stalo teniso čempionais tapo L. Balaišytė (moterų) ir A. Saunoris (vyrų).

DR. JONO ŠLIŪPO PAMINKLAS

Vyt. Zalatoriaus nuotrauka

Dr. Jono Šliūpo mirties sukaktis

1944 m. lapkričio 6 d. Berlyne Aleksander viešbutyje mirė dr. Jonas Šliūpas. Tad šiemet minime jo mirties 20-sias metines.

Dr. J. Šliūpas buvo didelis žmogus, nežiūrintis to, jog turėjo nemažą priešų. Jo darbus teigiamai įvertino net ir skirtingos ideologijos bei įsitikinimų žmonės. Pavyzdžiui, kun. Tumas-Vaižgantas, kalbėdamas apie draudžiamąjį laikotarpio literatūrą, yra pasakęs:

— Ar kam patinka ar nepatinka, dr. Šliūpas lietuvių tautos kovų už laisvę istorijoje yra Milžinas!

Yra įdomus faktas, kad dr. Šliūpas pirmą kartą su Vaižgantu susitiko Stockholmo konferencijoje 1917 m. ir vienas kitam puolė į glėbį, nepaisant, jog vienas buvo kunigas, o kitas-laisvamanis. Tai tikros tolerancijos ir sugyvenimo pavyzdys, kurių šiomis dienomis stokojama net ir tų tarpe, besidedančių gerais patrijotais.

Šiandien dr. Šliūpo palikai ilsisi prie Chicagos esančiose Lietuvių Tautinėse kapinėse. Čia jam yra pastatytas didelis paminklas, kurio vienoje pusėje yra užrašas: Dr. Jonas Šliūpas Aušrininkas, Kalbėtojas, Rašytojas, Švietėjas ir Laisvosios Mirties skelbėjas, o kitoje — Lietuvių Tautos Žadintojas ir Kovotojas už jos Laisvę.

Netoli nuo šio paminklo yra ir daugiau žinomų lietuvių paminklų — Vaclovo ir Vik-

toro Biržiškų (pradžioje paminkle buvo įrašytas tik Vaclovo vardas, o mirus Viktorui yra žadama padaryti ir šio įrašą), Leono Prūselkos — Alberto Vabalo (paminklo projektą sukūrė vilniečiai V. ir A. Nasvyčiai ir K. Bogdanas) ir kt.

Kiek toliau yra pastatytas paminklas dr. Vincui Kudirkai, kurio šone neseniai buvo palaidotas Lietuvos gen. kun. sulas New Yorke Jonas Budrys.

Dr. J. Šliūpas yra didelė asmenybė ir, reikia tikėtis, apie jo darbus mirties sukakties proga parašys tie žmonės, kurie jį pažinojo, iš arti sekė jo veiklą.

Edv. S.

Neužmirškite atnaujinti Vieniybės prenumeratą.

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.

37 SHERIDAN AVENUE
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th STREET
Jackson Heights, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

LINKSMŲ KALEDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

JONAS IR ONA
VALAIČIAI

T H E

Arlington

385 Arlington Avenue
Brooklyn 8, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886

is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava; Editor: Salomeja Narkeliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Šulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS
Atkelta iš 4 psl.

laičio 100 metų gimimo sukaktis. Jisai buvo gimęs 1864 m. Gaistrių k., Marijampolės aps. Mirė New Britain, Conn. 1916 m. Kažin, ar yra newbritainiečių, kurie jį atsimena ir galėtų ką nors papasakoti?

Veiverių mokytojų seminariją išėjęs, Andziulaitis mokytojavo Garliavoje, draugavo su vėlesniu kitu Vienybės redaktoriu J. Mačiu-Kėkštu ir bendradarbiavo Basanavičiaus-Šliūpo Aušrai slapyvardėmis J. Kalnėnas, J. A. K. ir K. Rusų vyriausybė nužvelgė jo lietuvišką veiklą ir atsakė vietą. Nuvyko Rytų Prūsijon, kur suredagavo paskutinius du Aušros nr. ir išvažiavo Amerikon. Ją pasiekdamas 1886 m., kada pradėjo eiti Vienybė, kurią vėliau redagavo nuo 11 nr. 1890 m. iki birž. 10 d. 1892.

Laikraštyje įvedė svarbų postkį — įvedė gryną, be polonizmų kalbą ir pakeitė formatą (Kudirka sakė: iš "paklodės" padarė laikraščiu). Be to, davė Vienybei plačių pažiūrų liberalinę tautinę kryptį, nuo kurios laikraštis iki šių dienų neatsisakė. Išvertė pirmą visuotinesnės istorijos veikalą lietuvių kalba — Freemano Europos Istoriją, norėdamas lietuvius skatinti kovoti už politinę laisvę, kaip kovojo Freemano aprašomos Europos tautos. Veikalą išleido SLA 1891 m. Mėgo versti Gogolį, Ševčenką, Nikitiną, Sienkevičių ir Maupassantą. Marylando medicinos kolegiją išėjęs, gavo gydytojo diplomą 1895 m., susituokė su švede ir pasitraukė iš lietuviško gyvenimo, apsvylęs brolių nekultūriškumu. Po Andziulaičio, Vienybę redagavo K. Milukas, o dar vėliau P. Mikolainis, užmezgęs ir palaikęs laikraščio draugingus santykius su Kudirka.

"Kudirka suprato didelę periodinės spaudos reikšmę," A. Merkelis pasakoja savo monografijoje. Nestebėtina: Basanavičiaus Aušros nr. jame išbudino prisnūdusią tautinę sąmonę. Merkelis mano, tai spaudai išlaikyti reikią užnugario "organizacijų". Amerikos lietuvių spaudos istorijoje, tačiau, rasime, kad laikraščiai, kuriuos leisdavo privatinės iniciatyvos varomai žmonės, o redaguodavo jų pakviestieji redaktoriai, idėjiškai ir poveikiu visuomenei būdavo brandesni ir našesni. Nekalbant apie savo rūsies Bačkausko Saulę, prisiminkime Miluko Dirvą-Žinyną, dr. Šliūpo Laisvąją Mintį, V. J. Šiekio Darbininkų Balsą. Ypač gražių pavyzdžių pateikia Vienybės istorija, kuri jau ima siekti 80 metus.

Pirmasis leidėjas Juozas Paukštys (žmonai Marei pritariant) rėmė jo redaktorių kovą prieš lenkintojus ir "senos mados" kunigus (paprastai "klerikalais" vadintus). Jo įpėdiniai J. J. Paukštys ir K. Brazys gynė ir auklėjo TMD ir SLA, o J. O. Širvydas redaguojant, pravedė kovą prieš negražią antifautišką tarptautininkų veiklą. Lenkininkai ir "klerikalai" Juozui Paukščiui atkeršijo skaudžiu boikotu, "socialistai" J. J. Paukščiui — sąmoksline Bagočiaus byla.

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

VIETOJE SVEIKINIMŲ

Tinkama proga sveikintis Kalėdų ir Naujų Metų švenčių proga. Nukrikščionėję sveikinasi sezono proga. Bet jei aš sveikinčiaus tik sezono proga, tai rinkčiaus kitą sezoną, pažįstamus sveikinčiau bulviakasio proga.

Kalėdų ir Naujų Metų proga rašytojams ir kalbėtojams linkiu, kad jų žodis būtų priemonė tiesai teškoti ir išreikšti. Apte Gėrį ir Grožį nekalbu, nes jų vertė be Tiesos abejotina.

Skaltytojams ir klausytojams linkiu nepamiršti, kad žmogus yra pajėgus išreikšti tik žmogiškąją išmintį, labai dažnai ribotą ir negalėse paskendusią.

Prabėgo 1964-tieji metai. Tai reiškia, kad kai kas iš mūsų vienais metais pasenome, kai kas vienais metais subrendome. Ar tikrai?

SIEG -- HEIL!

Naujame numery "I laisvę" L. Prapuolenis rašo apie "Prisitaikymo politikos apraiškas 1941". Jo tema -- "Geležinio Vilko grupė už prisitaikymą". Kaip jau žinoma, 1941 metais grupė lietuvių atėjusių vokiečių akivaizdoj nepasirodė nei pakankamai rimtais nei tautiškai susipratusiai. L. Prapuolenį reikia pagirti už tų įvykių aiškinimą.

Tik nereikia pamiršti, kad 1941 metais mėgino prisitaikyti ne vien Geležinis Vilkas. Pavyzdžiui tinka minėti 1941 metais Vilniuje išėjusią brošiūrą: "Iš bolševistinės vergijos į naują Lietuvą". Ta brošiūra atstovauja L. Prapuolenio rupe. Ten tarp kita ko pasakyta ir taip:

1. Neutralio politiką Lietuvai buvo pražūtinga. Reikėjo glaustis prie Vokietijos. "Atsakydami savo valia žygiuoti į Vilnių, mes atsiskėme savo naudai išnaudoti ir tą

politinį veiksni, kurs šiuo metu Europoje vaidina lemiama vaidmenį. Tai yra, atsiskėme Vokietijos paramos. Net dar blogiau: atsakydami ryžtingai ginti savo tautines ir valstybines teises, vokiečių akyse mes visiškai praradome savo politinį svorį... Didžiajai Vokietijai buvo svarbu, kad lietuvių tauta politiniais ir moraliniais sumetimais ryžtųsi kartu su ja atsiskaityti su Lenkija".

2. Pranašystė: "Lietuvai aušta nauja aušra, tik jos daugelis iki šiol dar nemato, o gal nė neįžūcia; Nepriklausoma Lietuva bus vėl atstatyta!" 1941 metais tokie šūkiškai buvo labai saldūs, bet kaip jie karčiai nuteikia lietuvi vėliau savo neišsipildymu!

3. Visi lietuviai buriasi į Lietuvos Aktyvistų Frontą, — kviečia brošiūra. Sako, vėliau iš veiklos paaiškėsianti ir LAF programa. Tuo tarpu užtikrina, kad "Lietuvos Aktyvistų sąjūdis nėra joks nei fašizmo nei nacionalsocializmo kopijavimas, ... jis yra grynai lietuviškas aktyvizmas". Bet vis dėlto šis sąjūdis greta kitų negerovių smerkia ir tai, "kad Nepriklausomoje Lietuvoje nebuvo pažaboti žydai ir panašūs elementai". O jei dar pridėsime, kad "Aktyvistų sveikinimasis -- pakelti aukštyn dešiniąją ranką. Sveikinimosi šūkis — Kovok!", tai giminytė su nacionalsocializmu neabejotina, nors ir neprisipažįstant.

Šio leidinio, jei jis nebūtų anais laikais buvęs gan daugelio lietuvių jausmų ir galvojimo išraiška, būtų galima ir neprisiminti. Kad tai tebuvo neapgalvotas išsišokimas, liudija ir prerašas pradžioje: "Perskaityk, nusirašyk ir duok kitam!", o pabaigoje: "Šis raštas platinamas tik patikimiems visuomeniniams veikėjams" ir "mirtis ir paniekia tam, kas drįstų išduoti Aktyvistų Fronto paslaptis!"

Tęsiama 5 psl.

Mažavertiskumo kompleksas ir didybės manija

G. MATULĖNAS

S. m. gruodžio 10 d. Draugo vedamajame "Menkavertiskumo kompleksas, savi ir svetimi laikraščiai" Al. B., šlovindamas savo kromelį, rašo: "... kaip matyt iš vieno savaitraščio, kuriame viskas suplakta ir viename puslapyje neįgiama kas kitame teigiama." Tai neko blogo, jei savaitraštis tėra tik lietuviškas ir nėra jokios grupės organas. O Draugas yra kunigų frontininkų kontroliuojamas ir kaip jame "viskas suplakta". — M. Krupavičiaus str. apie Salomėją Nėrį įdėjo be jokių redakcinių pastabų, bet tuoj pat laikraščio komedijantai ėmė M. K. ellėmis piktai pajuokti. 1964 X. 1 d. Drauge str. "Šviesos ir vienybės dvasia" vysk. V. Brizgys rašo: "Aple mūsų ryši su tauta Lietuvoje verta šia proga kaip plačiau priminti. Turime savo tarpe gražių pastangų ir institucijų lietuvių palaikyti išievių ir jų vaikų tarpe. Turime keletą institucijų ir sambūrių politinei veiklai kovoti už Lietuvos laisvę. Mūsų ryšiai su lietuvišiais Lietuvoje turėtų būti stipresni. Privaloma išnaudoti visur galimybes gelbėti dvasiškai ir medžiagiškai tautą Lietuvoje... Kiekvienas galime lengvai patikrinti, kad ne vieno atelvio vaikai bemaž nieko nežino apie artimuosius gimines Lietuvoje. Ne vienas iš tų jaunųjų, jau gana turtingai gyvenančių, dar niekad neištises pagalbos rankos net patlems savo artimiausiems Lietuvoje..."

Vadinasi, ryšių palaikymas su lietuvišiais Lietuvoje nėra

nuodėmė, o Draugas turėtų prisiminti, kad jopuolapuose buvo pasisakoma prieš susirašinėjamą su lietuvišiais Lietuvoje, vėliau prieš sluntimą stuntinų į Lietuvą, nes mokant sovietinius multus remiamas okupantas, dar vėliau Draugas isteriškai rėkė prieš lankymąsi Lietuvoje ir dabar dar "sunkiai virškina" tuos, kurie nuvažiuoja į Lietuvą ir sveiki grįžta. Aiškiai sako, kad visi važiuosime į Lietuvą, kai ji bus laisva, o kol okupuota, tol niekam nevalia joje lankytis; jei kas nuvyko į Lietuvą ir grįžo, tai turi tik balsius dalykus grįžęs pasakoti. Štai 1964 m. gruodžio 2 d. Draugo vedamajame "1965 metų minėjimas ir laisvųjų lietuvių uždaviniai" pabrėžtinai, pakartotinai įsakoma 1965 metais niekam nevažiuoti į Lietuvą, nes, esą, tuo būtų įželsiti didvyriai ir kovotojai už laisvę, dar labiau būtų įskaudinti pavergtieji lietuviai. Matyt, straipsnio autorius nieko artimo Lietuvos neturi, todėl jam atrodo, kad išelvio giminėms širdį skaudėtų matant atvažiuosį iš Amerikos savo gimnaitį.

Kas Lietuvoje turi giminių Amerikoje, ar kas nori savo tėvus ar vaikus atsiliti iš Lietuvos į Ameriką, tą Draugo vedamasis tikrai įskaudins su tokiais straipsniais rodomas žiaurumas, iš kurio Lietuvai jokios naudos negali būti. Tokios politikos, tokio patriotizmo niekas Lietuvoje nesupranta ir nevertina. Tai patriotizmas žmogaus, kuris Lietuvoje paliko savo šeimą ir ją užmiršo, nes čia antrą isikūrė.

Tikrumoje gi, juo mūsų spauda griežčiau draudžia lankytis Lietuvoje, juo daugiau išievių "maištauja" ir važiuoja, ir grįžę jaučiasi lietuviškesni, kaip, pav., L. Jūrėnaitė, dail. Pr. Lapė, Ona Petras ir kt.

Alb. B. XII. 12 d. Drauge rašo, kad "yra lietuviškomis raidėmis spausdintų laikraščių, kurie yra ne lietuviški ir jų reikia gėdytis". Tai didybės maniko argumentas. Taip mantakas stuliosi vienems lietuviams duoti lietuviškos ir patriotizmo atestatus, o iš kitų juos atimti. Ir yra gerų lietuvių, kurie gėdijasi Draugą skaityti. Vargu kas kada nors eis į Draugo redakciją prašyti lietuviškos pažymėjimo.

Socialinės revoliucijos šalininkų iš lietuvių išievių tarp jau buvo tada, kai marksizmas dar tik svajojo apie revoliuciją, todėl tokie laikraščiai, kaip Vilnis, Laisvė nieko bendro su okupacijomis neturi. Mums atrodo, kad Lietuva okupuota, o jiems atrodo, kad Lietuva defašizuota ir revoliucionizuota. Mes juos vadiname tautos išdavikais, jie mus dekoruoja tuo pat epitetu, o kas didesnis patriotas — revoliucionierius ar konservatorius, fašistas ar komunistas, negalima bešališkai atsakyti, nes tautybė ir patriotizmas nepareina nuo pasaulėžiūrų ir ypač nuo politinių įsitikinimų. Ir iš viso dar nėra aparatų žmonių patriotizmui matuoti. Kas buvo didesnis patriotas — konservatyvus Hamilton, ar "pažančius" Prancūzų revoliucijos simpatikas Jefferson, Richeleu ar Robespierre, Pilsudzki ar Gomulka — objektyvaus atsakymo nėra ir niekad nebus.

VIENTYBĖ

TWENTY CENTS

ENGLISH SECTION

BROOKLYN, N. Y. DECEMBER 24, 1964

"BEGIN HERE"

By JANUS DI TURNO

A colorful man has become the leader of a colorful organization, dedicated to freeing Lithuanians.

Vaclovas Sidzikauskas, the new Chairman of the Supreme Committee for Liberation of Lithuania (VLIK), is a person who tends to evoke strong feelings. As in the case of Roosevelt - F. D., or Kennedy - J. F., there's an unexplainable emotional overtone in reactions of approval or criticism to him. This is saying, in a roundabout way, that he is a distinctive, in some ways a unique personality in our Lithuanian political life.

He disturbs the status quo. He does not permit dust to settle. He pricks conceit and pomposity. He is a constant ruffler of feathers, and wants to get down to action... to be doing something. One can usually bet that the "something" will be colorful and have a flair of excitement about it. This is to say, obliquely, that he is a controversial figure. He, literally, seems to thrive on controversy. Yet few men have been called on more frequently to mend ruffled tempers and floundering committees, to be the pioneering pathfinder, or to serve as the door-opener for others to the high and mighty here and abroad.

He thrives in palaces of presidents and kings, in austere senatorial offices, or humbly the bar of a neighborhood tavern. He is a delightful dinner companion who can charm the olive out of a prime minister's martini, or get an unguarded enthusiastic assertion from him that, "Indeed, yes, Lithuania must be free." He is a man of the tactful, frank approach to issues - never frontal, and of long term timely objectives.

One would mistake, at his own peril, this seeming insouciance and light touch for the sum-total of the man. He can afford to be relaxed and even puckish when faced with pomp and "Big Issues", because he instinctively senses the quality of the man or the men behind the issues and the play of time and place upon them. In his hat, he undoubtedly has pasted in his guiding motto, "Never make the other fellow lose face". Whatever the cause, you win friends that way...

In degree, VLIK is as colorful and controversial as its new Chairman, but for different reasons - some more serious, and some less likeable. It is, nevertheless, a venerable, significant and dramatic Institution that in the past has risen to distinction and nobility and can do so again. Lithuania and Lithuanians would be lesser without it.

We wish VLIK well, as we do its new Chairman, and look forward to some sparks of initiative and excitement from this new association. VLIK has a wonderful story to tell, especially to the young. We hope we can do it some justice next time.

THE FUTURE OF LITHUANIA: CHRISTMAS IN VILNIUS

Vaclovas Sidzikauskas, the new Chairman of VLIK, at the UN Chamber of the Security Council.

Photo by S. Narkėliūnaitė

Trends

By DEMIE JONAITIS

Behind the Iron Curtain

Lithuanians who for years regarded Nikita Khrushchev as an incorrigible Judas were too hate-blinded to recognize the human being in Nikita which reached out, time and again, to a crudely catholic communication with the non-communist world. It may be that history will record him as one of our opportunities to structure world peace which we failed to use. This Christmas, when his fellow travelers have relegated him to the stable, we can wonder: how would Christ have received and talked with Nikita?

OUR GIFT TO YOU

We give you two presents; but you will choose only one

of the two. Each is a report of trends behind the Iron Curtain prior to Nikita's dismissal from the inn. Each represents a different frame of mind. The present you select will determine how astute you will be in the future in analyzing trends behind the Iron Curtain.

THE GIFT OF FEAR

In its publication "Peaceful Co-existence: a Communist Blueprint for Victory", the American Bar Association reported last summer that its extensive studies of Soviet affairs found "little evidence" that Nikita Khrushchev's aims were different from those of Stalin or Mao-Tse-Tung.

Dr. Richard Allen, Georgetown University's specialist in Sino-Soviet affairs, summarized the study: "It is clear that when Communists employ the language of 'peace', they do so to make their true strategic purpose: the isolation, encirclement, weakening and destruction of the free world and its way of life. The cold war has not concluded, but has entered a new and still more complex phase in which the spectrum of psychological, political, economic and class warfare will be radically expanded... "Such classic techniques as subversion, espionage, propaganda, sabotage, ter-

Continued on Page 2

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: Applegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava; Editor: Salomeja Narkeliunaite; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

WE WISH ALL OF OUR READERS

A VERY MERRY CHRISTMAS
AND A VERY HAPPY NEW YEAR!

DEMIE JONAITIS, Editor

GIFT

by Leonardas Andriekus

All will be given
What they desire,

No hands outstretched
Diurnally on byways.

What shall I get
Who, in my heart,
Carry your agony?

You have been
Ever all-giving,

They received most
Who asked for little.

One gift I ask:
Holy Mother, the strength
To bear your heart's anguish.

Translated by Demie Jonaitis

A Challenge to Our Youth

By ANTHONY SNEECKUS

Have you heard Lithuanian youth claiming they are denied an opportunity to function in the Lithuanian-American community? Now there is an exciting opportunity for young men and women to help establish a Lithuanian Public Relations office in the first City of the World, New York. This program would use their ideas and qualifications to inform the American public on matters Lithuanian.

An outline of such a program would be as follows:

To solicit information, photographs, articles and other useful material and then classify, index and file for use as required.

To establish, maintain and expand contacts with newspapers, magazines, governments, political, religious and secular institutions.

To disseminate information to all interested parties on Lithuanian matters.

To aid fellow Lithuanian-Americans requiring contacts with individuals and organizations.

Carrying out such a plan requires young men and women capable of typing, phone and mail solicitation, composing releases, interviewing personalities, attending and reporting on social, athletic, political and religious

events. Volunteers performing such tasks will need perseverance and understanding of the problems encountered in establishing such a dynamic program. This group of volunteers will be united by their sincere desire to enhance the history of the Lithuanian-American community in the United States.

What part can YOU play in establishing this essential organization? YOUR services are needed to bring this plan to function. New ideas and fresh viewpoints are needed. Like the Peace Corps, this program cannot survive without your participation.

Lithuanian youth, seize this opportunity to function in the Lithuanian-American community! Take a few minutes now to write a brief description of the work you can perform and the time you can devote. Direct your letters to: ANTHONY SNEECKUS, Public Relations Officer, Lithuanian Committee for the New York World's Fair, 137 Logan St., Brooklyn 8, N. Y.

Remember that your efforts now will one day find independent Lithuania honoring those who have championed her freedom during the dark hours of her suppression.

Trends -

BEHIND THE IRON CURTAIN

Continued from Page 1

rorism, deceit and incited disorder will remain and be refined; but the new techniques of nuclear blackmail are also to be employed whenever feasible."

THE GIFT OF PARALYSIS

The American Bar Association report is undoubtedly true within its own framework of study. It has its dangers, however: it paralyzes the mind. It fails to recognize that truth has unexpected dimensions subject to time, space, and the possibility of change. Our mind-hardened, emotive Lithuanians might find new strength and hope in George F. Kennan's book "On Dealing with the Communist World."

THE GIFT OF PRAGMATISM AND REASON

Mr. Kennan, a career diplomat, author and scholar, who is by no means a spineless pacifist, issues a warning to Lithuanians who have closed their minds and can think only in the small framework of the American Bar Association report. He says, "The trouble with proposals for the angry, the militant, the punitive approach is that they ignore the dialectics necessarily involved in every great effort to exert in-

fluence on the international scene..."

He points out that a rigid mode of thinking betrays so many people into seeing individual communist nations as "identical chips from the monolith." The fact is that communism is no longer a single, uniform phenomenon, deserving a single analysis and a single answer... We must, he says, treat the regimes and peoples of each of the communist-dominated countries "specifically for what they are -- which is something more highly differentiated -- as among ourselves -- and something much less different from what exists elsewhere than we commonly suppose."

At one time there was only one model for communism; but today there are many models -- the Soviet, the Chinese, the Polish, the Yugoslavs, the Lithuanians... The original model, fragmented into different modes of development, suffers internal strife; "Moscow and Peking both feed the political support of the satellite parties; each is therefore obligated to compete for their favor... neither can afford to discipline them, beyond a point, if the paths they choose are not ones that meet with full approval on either side."

Mr. Kennan protests, "Suggestions that we solve our problem by getting angry, by getting tough, by doing something drastic and abrupt, are invidious not just because they involve procedures and concepts which are unpracticable and unfeasible... The Captive Nations Resolution has freed no captive nations, nor is it likely to do so. But it has irritated and misled and estranged a great many people, including numbers who were by no means Communists."

He suggests: "What the satellite regimes can do, and are doing to some extent, is to shape their own internal economic and social institutions along more liberal lines, or at least individualistic lines. They can, furthermore, ease the restraints -- as the Yugoslavs have done -- on all forms of contact and dealings between their citizens and people in non-Communist countries."

HAVE YOU A GIFT FOR LITHUANIA?

We all want to keep Christ in Christmas. We ask you: which gift is more Christ-centred: George Kennan's book or the American Bar Association report?

CHRISTMAS EVE IN LITHUANIA

In Lithuania, "Kučios", the Christmas Eve supper, is a great occasion. It is observed in Lithuania even at present, though Christmas is not celebrated on December 25th. The Holiday Season in Lithuania now begins on New Year's Eve with the appearance of "Grandfather Frost" (Santa Claus) and on December 31st the Christmas tree is deco-

rated and gifts and greetings are exchanged.

But regardless of Soviet occupation, every family in Lithuania gathers together for "Kučios". Twelve courses are usually served, one for each of the apostles. At least five of the courses are fish prepared in all sorts of different ways. The day before Christmas is a fast day.

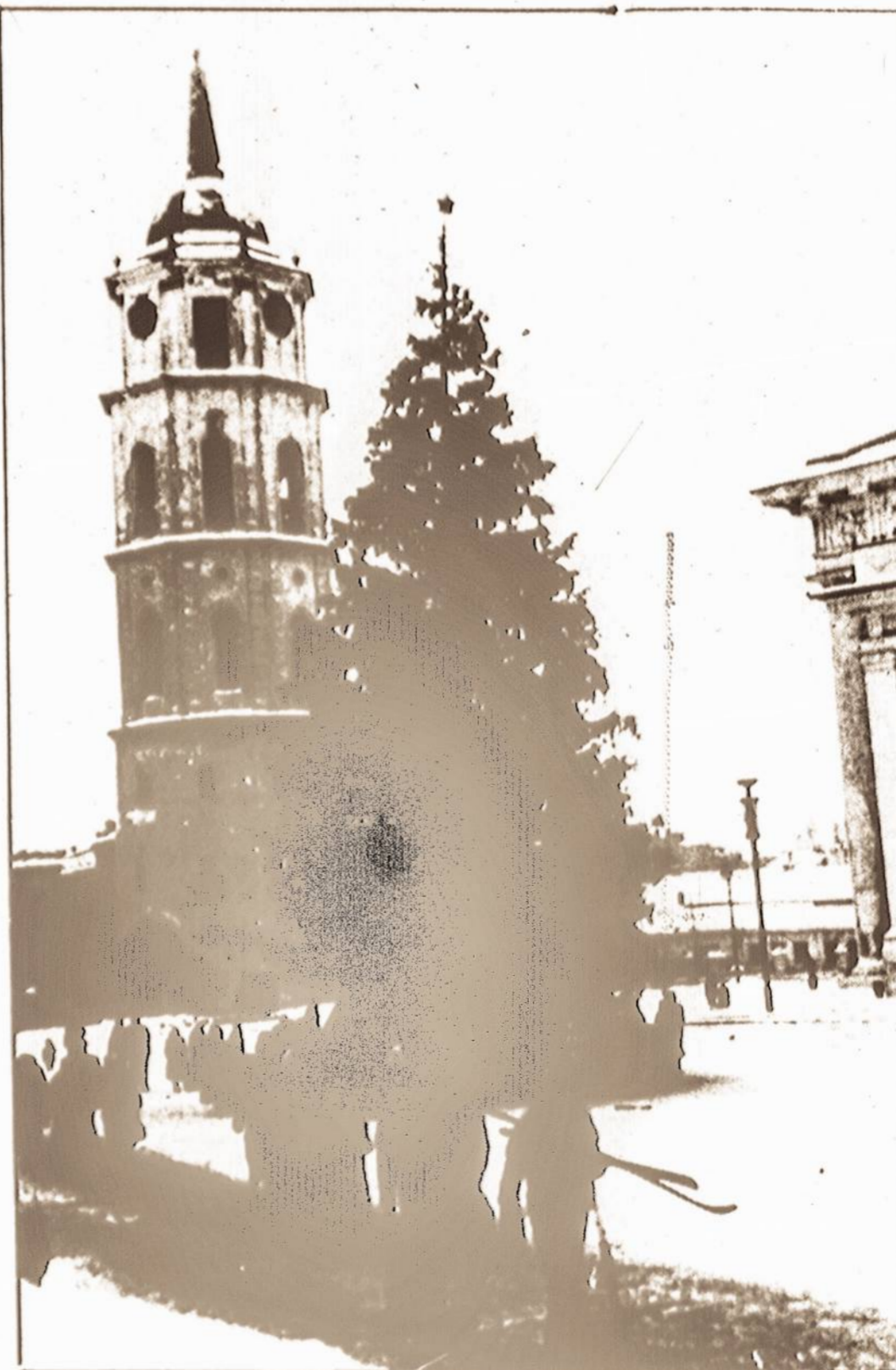
Mrs. Helen Vainiunas of Philadelphia, who spent ten years at the American Legation in Lithuania, offers the following fish and vegetable dish which she got in Lithuania as a suggestion for Christmas Eve supper or any other occasion:

SMELTS & VEGETABLES

1/2 club salad oil
2 large onions
2-1/2 cups diced carrots
1 can (2-1/2) of tomatoes
1 cup tomato juice
salt and pepper to taste
2 bay leaves
1 lb. smelts (or other thin fish fillets)
oil for frying
flour

Heat salad oil in pan with closely fitted lid. Put into it the onions, chopped, and cook for a few minutes. Add the carrots, tomatoes, tomato juice, bay leaves, salt and pepper. Bring mixture to a boil, then turn heat low. Cook very slowly for about an hour or until carrots are tender. While the mixture is cooking wash smelts in cold water, cut off heads and tails, remove center bone and flatten each fish on a board. Sprinkle with salt and pepper, dip in flour and fry until light brown. Place fish and vegetables in alternating layers in deep serving bowl or casserole; beginning and ending with a vegetable layer. Serve hot as a main course or cold as an appetizer. (This dish is served cold on Christmas Eve in Lithuania. It can also be served for the New Year's Eve buffet.)

Other popular dishes which are served on Christmas Eve in Lithuania are: "the šližikai" - Christmas Eve biscuits served with poppy seed milk, a variety of mushroom dishes, fruit compote and puddings.

The traditional Christmas tree in Lithuania is now trimmed on New Year's Eve, when "Grandfather Frost" (Santa Claus) makes his appearance.

MERRY CHRISTMAS, MIELI LIETUVIAI !

DEMIE JONAITIS

CHRISTMAS IN BROOKLYN, 1920

I remember Tieta Maryte, a typical Lithuanian greenhorn in the 20's. For her, Brooklyn was not an inn -- it was a stable.

How feverishly she prepared for Christmas! She didn't scurry like 1964 aunts to buy gifts and trim a Christmas tree; instead, she hoarded her hard-earned dollars in the nest of her stocking for the dream of a Christmas to come: "The Day we go back to Lithuania."

She prepared something warmer and richer for her greenhorn family than a shimmering tree. Nights, after her factory job, she scoured her dark railroad rooms until roaches and rats retreated to darker havens. On her washboard, she scrubbed huge mounds of clothes which she hung to dry in a yard sooty with factory smoke; then, as she pressed the clothes with a coal-stacked iron, their fragrance filled the kitchen with a magical freshness. She polished her black coal stove until it gleamed. With brush and soapy water, she scoured to clear amber the wooden kitchen floor over which she laid a wall-to-wall protective covering of newspapers. And she cooked ... and she baked ... what savory dishes she concocted from meagre ingredients!

She still found time and energy to trundle to the church basement where she trained Lithuanian Children for the Christmas Eve procession. She fashioned flowers, wreaths, and garlands from colored paper. She dug up second-hand Sunday clothes for children who had none.

TIETA MARYTE'S CHRISTMAS GIFT

Finally, Christmas Eve arrived. At Midnight Mass, down the church aisle straggled the procession of sleepy-faced but somehow angelically transfigured little children. The congregation of greenhorns stared; their eyes welled with tears, their lips, shimmered with smiles inspired by more than alcohol. Even Diede Jonas, a scrooge of a man, suddenly burst into a Latin hymn like a hoppy rooster.

That was Tieta Maryte's gift to a horde of overworked, frightened refugees from Lithuanian poverty, who suffered contempt and rejection from Brooklyn Americans. Her gift was the quintessence of what a Christmas tree is meant to be when its lights go on; but her gift was taller than any tree and bigger than any present.

TIETA MARYTE'S DREAM COMES TRUE

Tieta, living in her Brooklyn stable, kept dreaming of Lithuania with its woods and fields and, as the years passed, the American money in her stocking grew and grew until it burst into the fulfillment of her dream. In the 30's she and her family returned to Lithuania where they bought a mill, a house and land. Tieta Maryte was home at last, where her American savings were a fortune.

Soon Soviet armies took over her homeland. Her family, branded as capitalists by Communist standards, lost all its property; her husband and children lost their lives. She was sent to Siberia, a living death of despair and loneliness.

TIETA AMELIA'S DREAM

Would it have been different had Maryte abandoned her dream and enjoyed the comfortable security of Brooklyn?

I remember Tieta Amelia who shared Maryte's dream, but never managed to return to Lithuania. She remained in the Brooklyn stable. Yet her tragedy, ironically, parallels Tieta Maryte's, Diede Jonas, our Scrooge forever pickled in alcohol, never let her forget her tragedy.

Amelia frantically worked to realize her dream. She saved not only pennies. She saved every thread, button, and rag. At dusk, she would protest it was too light to turn on the gaslight so her children could read. When they needed new clothes, she foresightedly bought clothes several sizes too big "to grow into." Needing fuel for her coal stove, she haunted factory entrances to salvage discarded wood and crates which she dragged home with a sense of enormous satisfaction.

Pursuing her dream, she taught her children to write in Lithuanian to relatives "back home." She dictated her letters -- a flowery ritual -- always the same with all our Tieta Amelias: "We greet our dearest kin in lovely Lithuania with this motley black and white little letter. From this dark far-away land, we kiss your lily white hands..."

Christmas followed Christmas; year followed year. Tieta Amelia bought a Brooklyn home of her own, she acquired a car, she sent her children to college. But because of sickness and family troubles, she failed to realize her dream of returning "home." Still her dream did not wither and die.

NEW LIFE FOR A BROKEN DREAM

Perhaps she was slowly learning where home is. When Soviet armies took over Lithuania, in the horror of the events that transpired, she discovered an unexpected joy: she could help the relatives who had fled to the hopelessness of DP camps in Germany.

She astonished her children. She who, even in her affluence remained stingy with light, food, warmth, and creature comforts, generously opened up her heart and her checkbook to transport the refugees to the stable of Brooklyn. How she anticipated, contrived, labored, wept and prayed to rescue a part of her beloved Lithuania -- and bring it to security under her own Brooklyn roof! Uncle Jonas protested, "Why don't you take care of your own?" he mumbled thickly, penniless and drunk.

A CHRISTMAS CARD FOR AMELIA

The refugees arrived. They were her family who, in post World War I Lithuania, while she had struggled in her roachy Brooklyn rooms, had enjoyed the opportunity of getting an education: they were doctors, professors, writers, artists. They took one look at Tieta Amelia, her children, her

home, her car. They took a look at Diede Jonas.

Presently, they bought a car newer and better than hers. She winced -- how could they buy a car before they had spent weary years working, scrimping, worrying, saving?

Soon they moved out of her house into a home of their own, more lavish than hers. She experienced a singular abandonment. They socialized and organized clubs -- inns from which they subtly excluded her and her children. They tried to make even her church an inn; they wanted "peasants" segregated from the intelligentsia -- they demanded the pastor allot them a special hour for Sunday Mass, with sermons "appropriate for intellectual Lithuanians."

Christmas, 1964, arrives. The refugees are too busy to invite Amelia to their homes. They do not send any token of remembrance. In fact, they do not send their Tieta Amelia even a Christmas card.

JONAS' DREAM -- OUR SCROOGE

But there is one person who has never forgotten Amelia nor Maryte -- Diede Jonas, who never married, never saved his money in Brooklyn, never talked of returning home to Lithuania -- he sang. At Christmas feasts, he gobbled and guzzled. Sonorously he sang snatches of the Mass in Latin which he did not understand; wickedly, he parodied religious hymns like an inebriated rooster.

Years ago, he was discharged ignominiously from the church choir for singing too lustily -- a boozey individualistic soloist for whom there was no room in the inn of the choir. Nobody noticed

that in those years he too had a shining dream; he took singing lessons -- his voice was magnificent then -- but he was doomed by both Maryte and Amelia who protested, "You spend good money for singing? Stop -- or you never sit at our table again." He stopped taking voice lessons. But he did not stop singing:

Last week, he died in a public Brooklyn hospital, singing snatches of what sounded like the Mass in Latin. Or was he recreating a parody? We remember him last Christmas when he shocked the family by announcing he was "a communist." He grinned, he leered, he danced a bit of polka in retort to the concern the family felt for his soul. He chuckled thickly, "The stable -- it's everywhere. Isn't Christ everywhere too? In Brooklyn -- in the synagogues -- and way off in Moscow. Everybody's so busy trying to buy an inn, nobody remembers it's much more interesting in the stable."

Foreign Claims of U. S. Nationals

Washington, D. C. -- Edward D. Re, Chairman of the Foreign Claims Settlement Commission of the United States, urges all individuals, corporations and other entities who have claims under Public Law 37-346, the General War Claims Act to file them before the deadline, January 15, 1965.

This statute provides for four categories of claims of nationals of the United States.

An Interview with Gediminas Jokubonis

Valerie Tysliava interviewing Gediminas Jokubonis at the Waldorf Astoria in New York. Photo by S. Narkėllūnaitė

It was a rare privilege to meet Gediminas Jokubonis, the talented sculptor from Lithuania, on the eve of his departure from the United States.

Gediminas Jokubonis was here as a guest of the State Department under the Cultural Exchange Agreement with Soviet Russia together with P. I. Lebedev, the director of the Tretyakov Gallery of Moscow. During the 27 day visit in America, Jokubonis and his companion visited art galleries in Boston, Washington, Chicago, San Francisco, Baltimore, New York and other major cities.

-- How did you enjoy your visit in America, -- we asked Jokubonis.

-- It was a most wonderful experience and I loved every moment, -- he answered.

Gediminas Jokubonis is best known for his monument "Motina" (Mother) to the 118 victims of Pirciupiai, who perished during the Nazi occupation of Lithuania. In this monumental work commemorating the tragedy of Pirciupiai, the young sculptor chose a simple Lithuanian peasant woman -- a Mother -- to express the great sorrow and enduring spirit of the people. For this work he was awarded the Lenin Prize in 1963.

Other works by Gediminas Jokubonis include "Chairman of a Collective Farm" (1957), "Lithuanian dancer" (1958), "A Dream" (1961), portrait of prof. J. Janulionis (1962) and a design for a monument to the conqueror of the virgin lands (1963).

G. Jokubonis was born in 1927 and belongs to the younger generation of Lithuanian artists. In 1952 he graduated from the Lithuanian Art Institute where he studied under the late J. Mikėnas.

Gediminas Jokubonis is not only a gifted sculptor, but he is handsome enough for Hollywood and has personality plus. No one at the Waldorf Astoria, where he was staying, or anywhere else for that matter, would have suspected that he was a visitor from "oppressed" Lithuania. Jokubonis is married, has a daughter and two sons, lives in Vilnius.

Quite obviously he was most impressed with San Francisco, and was rather overwhelmed with the greatness of the United States.

Ironically, Jokubonis was here as a Soviet citizen, though he is as thoroughly Lithuanian as the name "Gediminas" he bears. This is because the United States does not recognize the forceful annexation of Lithuania by Soviet Russia, and to some extent, because so many of the former DP's protest visitors from Lithuania.

It seems to us this is a situation that requires a complete revision both by the State Department and our Lithuanian Committees dedicated to the liberation of Lithuania. We accuse Soviet Russia of "russification" of Lithuanian people, but actually we, American Lithuanians, are also guilty in this regard.

We wish to welcome every visitor from Lithuania, but let them come here as Lithuanians, not as Soviet Russians.

The Question of Miezelaitis

OUR COMMUNIST POET
AND THE TIMES

The story of Lithuanian Lenin prize winner, Eduardas Miezelaitis whose poems "Hamlet" and "The Heart" we presented to you in past issues has been recapitulated currently in the New York Times. It recalls that Miezelaitis, "a major writer" in a Soviet cultural delegation in 1963, was refused entry by the United States. The reason for refusal is the concept that since the United States has refused to recognize the Soviet absorption of Lithuania, it could not recognize the poet as a political representative of Lithuania. He may, however -- travel in the United States as a private individual.

This fine-point in logic is a tribute to American democracy of which we are proud to be citizens. We are proud, too, of the freedom to present Miezelaitis' poetry. Last month we printed his poem "The Heart," without any editorializing because we respect your intelligence; we knew you would recognize in the poem the materialistic tragedy of a poet whose concepts of man are grounded in a godless universe of self-directive chemistry and dust.

Interestingly, while one Lithuanian priest reprimanded us, the translator, "You're working for the Communists!" another priest chuckled, "Good, good! Our people will read the poet and realize how his atheistic concept of man reduces him to helpless misery. They will compare his crumbling 'heart' of earth with the Sacred Heart we try to live by."

TRIALS OF A COMMUNIST
EDITOR IN USA

What brought the Miezelaitis story to general at-

tention was Soviet editor Chakovsky who has been touring the United States on a three-week goodwill visit. Mr. Chakovsky said, "We would like the American people to know us better and we would like ourselves to know the American people better." He accused Yale Professor Moser of seeking "to revive the cold war that I hate" with hostile criticism of Soviet tactics. He said frankly, "I never made a secret of being a supporter of the Soviet Socialist structure..."

With Professor Moser, we Americans pose the question: why have the more liberal Soviet writers like Yevtushenko and Kazakov been unable to accept university invitations to visit the United States?

Mr. Chakovsky's reply, somewhat lamed by polemics, was: "No one is keeping them from going out." He said that liberal writers have traveled in France, Italy, and the United States; but -- he angered -- some countries have refused to admit Soviet writers -- for example Eduardas Miezelaitis, poet, writer of children's books, and head of the Lithuanian Union of Writers.

OUR NEED FOR A
DECISION

As Lithuanians, we must decide if we will logically discriminate just as American democracy does: rebuff communist Lithuanian artists if they pose as political representatives of Lithuania, but accept them as individuals.

Yale Professor Frederick Barghoorn, who in 1963 spent 16 days in a Moscow jail as an espionage suspect, favors opportunities for cultural interchanges with those behind the Iron Curtain. He says that what Soviet writers have to say can help us learn an

alien mode of thinking which we can then refute more effectively.

DECISION THROUGH FAITH

Some of our Lithuanians, especially our clergy, command us to shut our eyes and close down our minds; we mustn't travel in Lithuania, we mustn't read her current literature, we mustn't communicate with the devil, the Lithuanian Communist. We must ostrichize. They don't seem to have such faith in Christ's catholicism. Christ went everywhere; He sat and ate with all kinds. It killed Him -- but not forever.

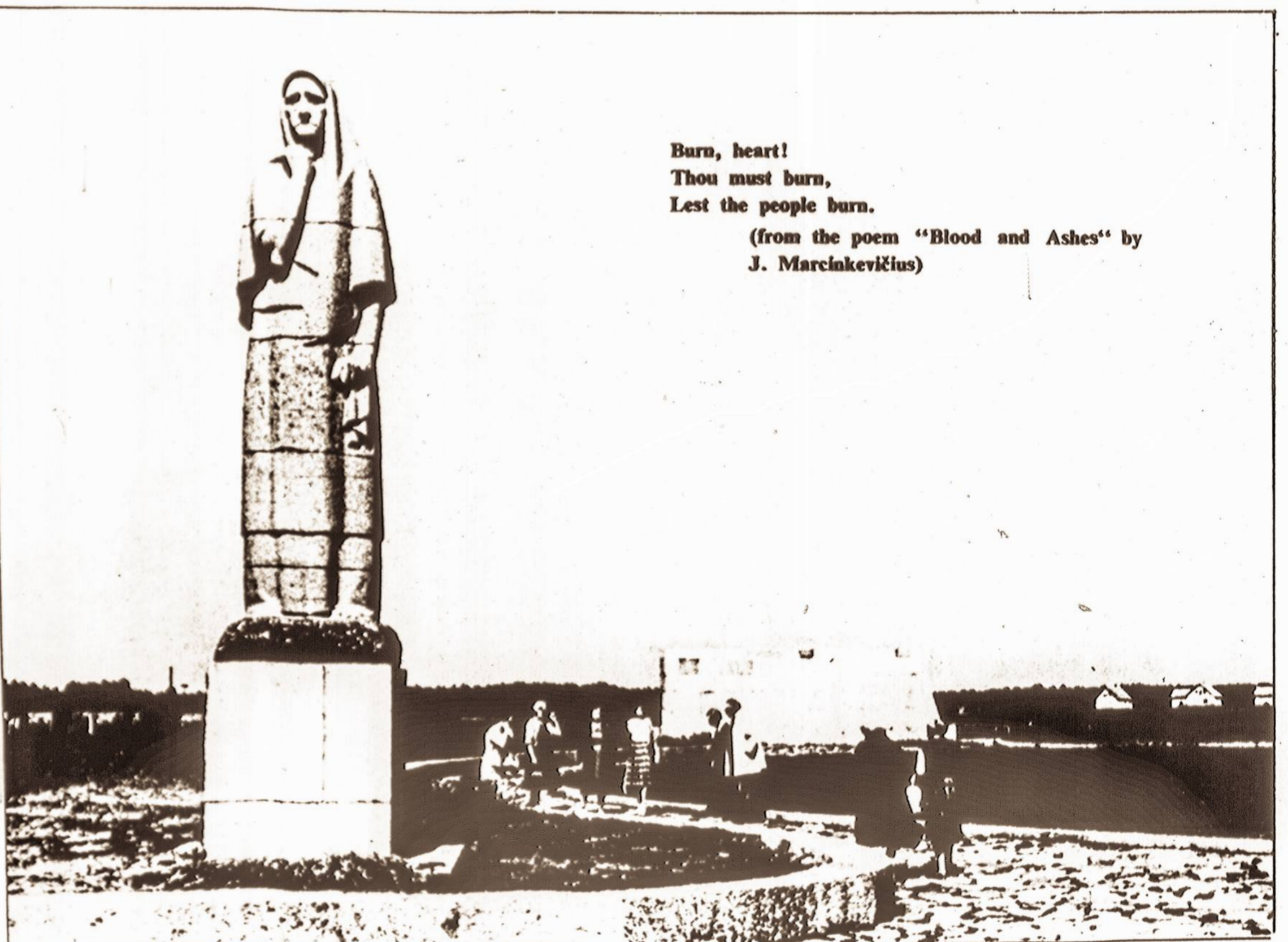
Apologia: A typographical error in last month's poem by Miezelaitis misrepresented "for" with "Lord." To our readers who, because of the substitution, may have misinterpreted the poem, and to poet Miezelaitis whose philosophy does not accept a Supreme Being, we extend our apologies...in the spirit of Christmas.

FIRST PERSON, AMERICAN
RADIO PROGRAMS

The American Broadcasting Company is offering a 13-week radio series entitled: FIRST PERSON, AMERICAN.

Each program presents the true story of an actual immigrant or refugee, and focused on some problem he overcame in coming to America. The story is told by the immigrant himself and those who assisted him. No scripts are used.

The programs are broadcast to the ABC network every Sunday at 2:30 p. m. New York time, but listening time varies on local radio stations across the country.

Burn, heart!
Thou must burn,
Lest the people burn.

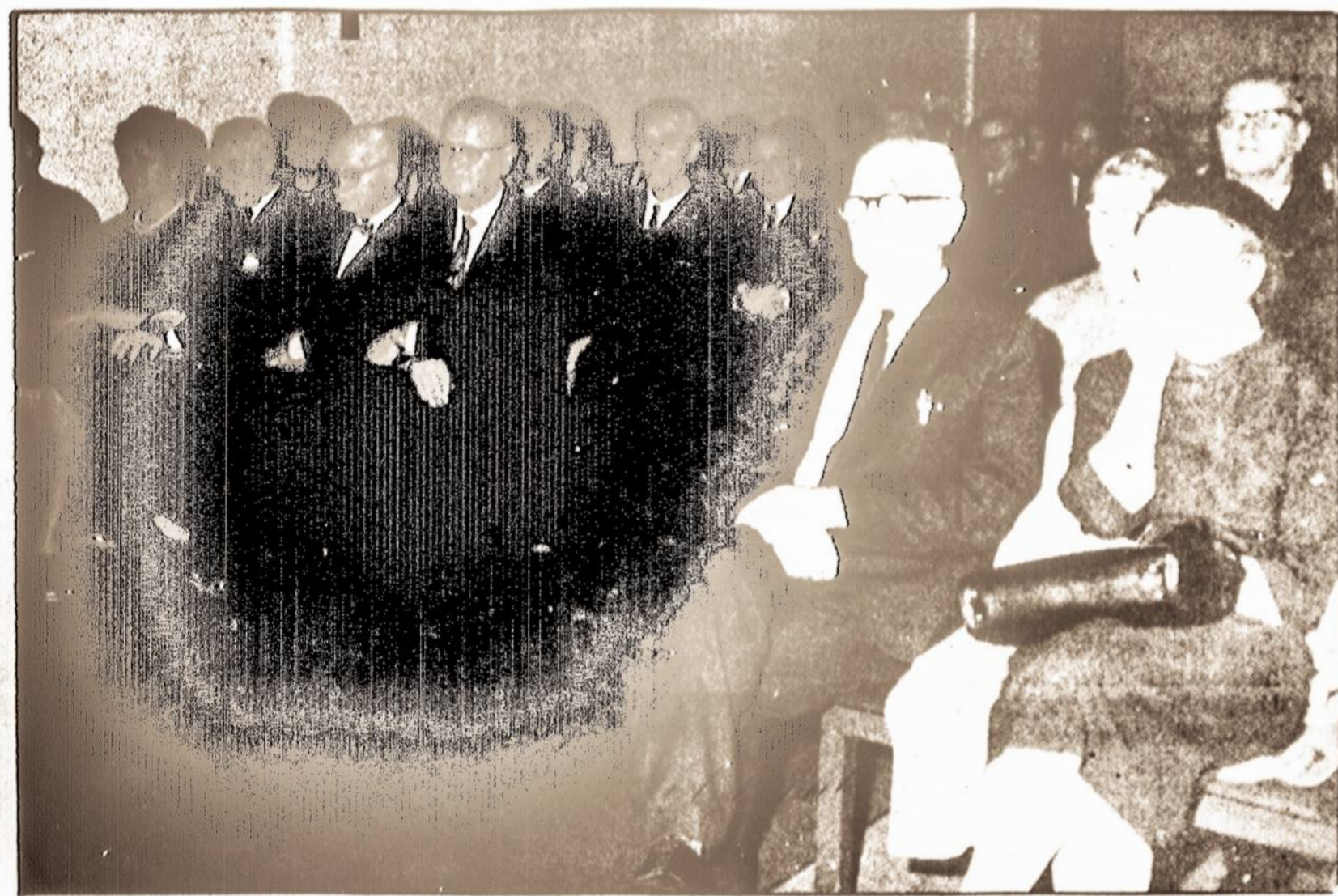
(from the poem "Blood and Ashes" by
J. Marcinkevicius)

"MOTINA", a monumental work by Gediminas Jokubonis, dedicated to the victims of Pirciupiai.

Atsisveikinant su Vasario 16 Akto signataru - Steponu Kairiu. Gruodžio 18 d. New York-Universal koplyčioje: prie velionio karsto budį skautai. Kalbą sako V. Sidzikauskas.

Dalis publikos, dalyvavusios atsisveikinime su velioniu S. Kairiu: (iš k. į d.) Liet. Atstovas J. Kajeckas, dr. P. Grigaitis, prof. J. Puzinas, inž. A. Novickis, K. Bielinis, H. Butvydienė, Čiurlienė, vicekonsulas A. Simutis.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

Išvada galėtų būti tokia: 1941 metais nebuvo patogu niekuo neprisišaukti, bet aktyvistai nebuvo tiek apdveję, kad išdavinėtų Lietuvos tautos interesus. Tik iš tų laikų nieko neatsiminti irgi nedera.

IS VILNIAUS NORI GRĮŽTI...

J. Daugl. (kun. J. Prunskis?) Drauge piktinasi Vienybė ir Vyt. Zenkevičium už tai, kad pereitą pavasarį iš Chicago į Lietuvą repatriavo Vasiliauskų šeima. Žinoma, Vienybė dėl tos repatriacijos nėra kalta, nes niekuo neprisišaukė. Gaila. Dabar, sako, Vasiliauskučiai jau nori grįžti. Tie norai ir džiugina J. Daugailio širdį. Tik reikia priminti, kad, norint grįžti, reikia pirma išvažiuoti. Vadinas, visi prie Vasiliauskų šeimos išlydėjimo prisidėję iš tiesų prisidėjo prie J. Daugailio džiaugsmo. Ko jis dabar pyksta?

Vasiliauskučiai gal ir grįš. Tėvas dar Amerikoje skundėsi jų nesuvaldęs. Kai išdykėliai gavo paragauti tėvo diržo, bėgo į policiją ieškoti užtarimo. Lietuvoje tokiems vaikams negalėjo būti lengva, nes ten yra kiek kitoks good time supratimas.

Jie ieško kelio atgal. Kai grįš, lauksime, kada J. Daugailis pralinksmins vienybininkų širdis paskelbdamas:

1. ar tie vaikai jau išmoko lietuviškai (Amerikoje jie nepriklausė tai lietuviukų rūšiai, kur mokosi lituanistikos mokyklose)?
2. kokia lietuviškąja spauda jie domisi?
3. į kokią lietuvišką veikimą jie jungiasi?

Iš anksto džiūgauti nėra pagrindo. Yra avantiūristiška sveikinti bet kokią avantiūrą.

LABAI PRAŠAU...

Laisvė rašo: "kokia ten Petronėlė Orintaitė". Ir Laisvė ir Vilnis mėgsta jiems nepatinkamus žmones minėti pridodant "kokia ten", "kažkokis", "tūlas" ir t. t. Iš to išeina tik tiek, kad redaktorai pasirodo per mažai pažįsta lietuvių gyvenimą. "Kokia ten" Petronėlė Orintaitė yra lituanistė ir daugelio knygų autorė. Savo darbais ji jau seniai įgijo pagrindo būti primenama ne "kokia ten". Nemažonai, kai nacionalistų spaudoje apstu nežinojimo apie tarybinius kultūrininkus, bet lygiai taip nemalonius išpūdis. kai Amerikos lietuvių protarybiniai redaktorai nusiduoda nieko nežiną apie jiems svetimos srovės lietuvių žymesniuosius kultūrininkus.

Neseniai Amerikoje lankėsi tarybinis rašytojas Juozas Baltušis. Jis savo kalbose pasirodė neblogai susipažinęs ir su jam svetimos ideologijos lietuvių darbais. Pvz., apie Pūkelevičiūtės romaną pasisakė labai teigiamai, tik su rezervu, kad jis nepritaria tos rašytojos ideologijai. Brooklyno ar Chicago tarybininkams žymiai lengviau pažinti išsivijusias lietuvių literatūrą, kaip Juozui Baltušui.

Labai prašau savo tikru ar suduotu nežinojimu nežeminti savęs ir spausdintojo žodžio.

Kurį laiką Vienybę leido organizacija — bendrovė, bet ji buvo priversta laikraštį vėl pavesti vieno žmogaus iniciatyvai, šiuo atveju poetui Juozui Tysliavai, kuris, didelės energijos dėka, Vienybę padarė turiniu ir spaudos technika įdomiausiu Amerikos lietuvių laikraščiu. Jis kovojo už kultūringesnį žurnalizmą ir prieš mirtį jam suko ieškoti be galo sunkiose ir veik neįmanomose sąlygose prasmingo santykio tarp išsivio lietuvių ir brolio Lietuvoje. Kovą toliau vedė Vienybę leisti perėmusi V. Tysliavienė ir redaktorė S. Narkeliūnaitė. Šiandien jau ne nuodėmė navažiuoti į Vilnių, pasižiūrėti iš Lietuvos atvežtų filmų, pagirti rimtą Lietuvoje išėjusį leidinį, ar dorą Lietuvos brolių darbą. Kovos metu, be ekonominių laikraščio leidimo galvosučių, kurie taip vargino velionį Tysliavą (ir vargina visus mūsų laikraščius), leidėja Tysliavienė ir redaktorė dar turėjo pakelti nekultūringą, mongoliško pobūdžio visokį žeminimą.

Palyginus 79 metų Vienybės istoriją su Naujienų 50 metų, tuojau aišku, kuris laikraštis daugiau Amerikos lietuviams pasitaravo: privatinės iniciatyvos leidžiamas, ar "organizacijos". Vienybė nesidrovi nei vieno savo gyvenimo puslapio, nors, tiesa, ir jos žmonės, kaip visi, turėjo silpnybių ir darė klaidų. Naujienos gi neturi ko prisiminti. Mūsų 50 metų sukaktis ir Draugas ir Darbininkas. Šienu laikraščiai turi, taip pat, gražių savo gyvenimo kūrybinių puslapių. Deja, naujos redakcijos senųjų nepažino, o į archyvus dirštelti laiko neturi. Todėl ir pas juos apie praeitį tylą, tik kitokiais sumetimais, negu Naujienose.

Kad 1964 metų Grigaitis apgaili savo 1914-1940 metų Grigaitčio darbus, tiksliai įrodė Naujienų atsiliepiamas dėl Amerikos lietuvių seimo New Yorke 1914 m. Prikliša būk aš čmęs "Informacijas iš melagingų šaltinių." Tie šaltiniai išvardinti mano veikalė J. O. Širvydas (pradedant psl. 306), išėjusiame 1941 m. Grigaitis neįrodė jų melagingumo nei tuomet, net per visą šitą laiką, ir nedrįsta jų paskelbti Naujienų skaitytojams 1964 metais — ir neišdrįs 1965 metais. Pavyzdžiui, teigia: "Sumanymą seimą šaukti pirmiausia išskėlė SLA organas Tėvynė ir Naujienos." Tuo tarpu, Amerikos lietuvių istorijos faktai sako, kad 1914 m. karo akivaizdoje laikraštis Katalikas Chicagoje sumanė šaukti "miniatiūrinį parlamentą" — laikraštinių suvažiavimą, bet Lietuvą redagavęs Bronius Balutis tai patarė padaryti vieno Amerikos lietuvių seimu.

Tiesą J. O. Širvydas rašė, 25 metų Vienybės sukaktį minint: "Kiekviena Vienybės gyvenimo savaitė atžymėta kokiu nors naudingumu darbu, kokiu nors žingsniu pirmyn su broliais išsiviais Amerikoje. Josios puslapiuose plati amžinai gyva lietuvių dvasia." Tą patį pareiškė tada ir dr. Šliūpas: "Vienybė tarnavo Amerikos lietuvių visuomenei. Geri ar blogi sumanymai Vienybėje rasdavo kritiką ar paramą. Vienybė yra tapusi lietuvių laikraščiu. Ji visados dalyvavo imtynėse už lietuvių. Negaliu susilaikyti, jums, laikraščio draugams ir bendradarbiams, nesušukęs: — dirbkite drąsiai toliau, jūsų darbas ne bergždžias!"

Senus metus nuskambindami praeitin, pakluskime gerbiamo lietuvių veterano žodžiams, nenastojusiems savo vertės ir šiandien, kaip buvo vertingi 1911 metais! Visa mūsų spauda (net su neigiamomis savybėmis) reikalinga išsivijusių neatlaidžios finansinės paramos, nes, kol gyva bus lietuviškoji spauda, tol plastės toji gyva lietuvių dvasia Amerikoje!

Laimingų Naujų Metų ir jums, mieli skaitytojai, ir jums, mieli ar nemieli lietuviškieji laikraščiai!

Aukso ieskotojo

IŠ AMERIKOS LIETUVIŲ PRAEITIS

Jurgio Vytarto nuotyčiai

J. PRANAIS (Tęsinys)

-- Kaip kitoks?
-- Na, žinoma, auksas palieka auksu, bet sudėtis truputį skirtinga. Kalifornijos auksas tokiom kruoputėmis, o Alaskos -- žieve-
lėmis.

-- Gal pavyko didelių gabalų rasti?
-- Pasitaikydavo rasti kaip karvelio kiaušinėli, bet retai. Buvo atsitikimų, kad kiti rado didelių gabalų, bet tai vos keli atsitikimai.
-- Neblogai mums sekėsi, nors vargo turėjome, -- toliau pasakojo Vytartas, -- Vosilko patyrimu daug pasinaudojau. Rugsėjo mėn. atsirado šalnos. Kartais rytais vanduo gerokai įšaldavo.

Pradėjom rinktis malkų žiemai. Buveinės angą užtaisėm, kad sniegas ir šaltis neįeitu. Išvedėm dūmtraukį. Spalio mėn. jau buvo šalta. Dar aplink truputį krapštinėjomės. Viena naktį juntam lauke audra siunta, baltus vėjas su sniegu.

-- Ar nakti nebūdavo šalta? -- klausiu.
-- Turėjome miegamuosius maišus, įlen-
di, užsitraukė užsagas, ir miegi sau.
Kai užpastė angą, tai Vosilko ir sako:
-- Gerai, kad užpastė. Dabar žiemos šal-
čiai ir vėjai neįeis.
-- O, brole, šalčiai nukrinta iki 60 laips-
nių žemiau nulio.

-- Ar ne ta nuobūda judvieju būvaineje?
-- Muži turėjome žvakių ir angliakasių
lempu. Ir tuo metu nerimome prie žvakių
šviestos. Visus tarp akmenų plyšelius iš-
krapštinėjome. Daug aukso neradome. Tik
buvo šitoks toks darbas. Dienas žymėdavome
ant akmenų pagal laikrodį. Pagaliau ir tos
dienos susimaišė. Kalbėdavome apie viską.
Vosilko mėgdavo pasakoti apie save, Ukrai-
na, savus papročius. Iš pradžių ne tiek kal-
bėjau ukrainiškai, Lenkiškai kiek geriau.
Paskui jau visai laisvai kalbėjau ukraini-
škai.

Savo ruoštu aš pasakojau apie Lietuvą.
-- Kuo gi maitinotės?

-- Turėjome nemažai maisto skardinė-
se. Pagal patarimus pasigardžiudavom svo-
gūnais, kurių pusę galvutės kasdien sukirs-
davome. Sako, tai palaiko dantis nuo gedimo.
Svarbiausias maistas -- pupelės. Turėjome
dar gerai išrūkytų lašinėlių ir taukų. Duonos
tai pasiilgome. Iš miltų pasimaišė ant skar-
dos kepdavome papločius. Badu nealkome,
tačiau maistas nekoks. Iškentėme vargais
negalais žiemą. Kovo mėn. pajutome artėjan-
tį pavasarį.

Išsikrapštė iš lindynės, ėmėm kvėpuoti
pavasario oru. Nepaprastai malonu, smagu.
Sniegas greit tirpo, ir vanduo upeliais tekėjo
į pakalnes. Sužaliavo medeliai, o gėlių visokių
Kitos visai nematytos. Jos tik žėri ir
širdį traukia. Paplito visokių paukštelių.
Čiulbėjimas, gėlės atvėrė mums tartum kel-
lį į rojų...

Ta vasarą mums sekėsi neblogai. Kai
maistas baigėsi, traukėme namų link.
Grįžę į miestelį, iškeitėme auksą į dole-
rius, ir dalį padėjome į banką. Čia žlemo-
jom. Visos pramogos salliūnuose. Vosilko,
atsimenat, žadėjo manęs klausyti ir salliū-
nuose neūlioti. Laikėsi porą mėnesių. Bet
kartą "draugai" pasigavę jį nugirdė. Ir po
to ėmė lįtrauti.

Pavasarij vėl leidomės tais pačiais keliais.
Pasiekę ežerą paskutinę stotį, pasukome ki-
ta kryptimi. Čia buvo mums nauji auksolau-
kai. Ten seniau nuvykę jau turėjo sau užim-
tus ir "užregistruotus" plotus. Kiek akys
užmato, visur žmonių, lyg skruzdžių kru-
tančių. Čia aukso jieškoma per "šliūzes".
Padaromi ilgi loviai su vienu pakeltu galu. Į
tai mesdavo žvyrą, kur būdavo aukso ir pil-
davo vandenį. Mes neturėjome tokių prietai-
sų, nei tokių plotu. Teko eiti toliau jieškoti
neužimtų vietų, kur aukso arba visai nebuvo
ar labai nežymūs kiekiai.

Dvi savaites plušome. Vaisių jokių. Jau
manėm leistis į priešingą pusę, kai neto-
liese užtikom vėjo nuverstą apipūvusį me-
džio stuobri. Atėjo noras stuobri pavolioti i
šoną. Pavoliojom, ir mūsų nuostabai --
aukso lobis! Semėme riešukučiomis.

Jei ne šis radinys, būtumėm grįžę beveik
be nieko. Matyt, nuo aukštumų per eilę metų
vanduo tekėdamas sunėšė po tuo medžiu
auksą.

Pabaiga sekančiame numeryje

Tais laikais...

Pasakas apie stebuklingus
apsireiškimus Kristaus gi-
mimo metu težinome iš dvie-
jų evangelistų: Luko ir Mato.
Kiti du tyli. Net Mato ir Luko
žodžius galima atskirti kaip
įvadą jų tikroms evangeli-
joms. Tačiau, nuo seniausių
laikų įvadai buvo skaitomi
neiškiriamomis jų evange-
lijų dalimis. Taip pasakoja
žymus prancūzas katalikas
tyrėjas Henri Daniels-Rops
savo knygoje "The Life of
Our Lord", kurios anglų kal-
ba vertimas išėjo New Yorke.

Kas Matui ir Lukui stebuk-
lingų apsireiškimų žinias ga-
lėjo pateikti? Tik vienas as-
muo -- Jėzaus motina Mari-
ja, nes tik ji viena visas
smulkmenas žinojo ir, Luko
teigimu, niekam nepasakoda-
vusi. Marija, kurios žydiš-
kas vardas buvo Mirija, vė-
liau rašoma ir Miriam ar
Marlam, buvo eilinė, niekuo
nepasižyminti 14 ar 15 metų
mergina, sužieduota su daug
senesniu, negu ji vyru Juozapu.

Į jos pilką gyvenimą įsi-
brovė viršgamtiškas dalykas:
jai pasirodė angelas. Savo
šventus raštus žinanties to
meto žydams angelų pasiro-
dymas žmonėms nebuvo ste-
buklas, ar negalimas. Kokio
pavidalo buvo, nežinoma
(žmogaus, balto paukščio,
šviesos spindulio?) bet ange-
las Marijai girdimu balsu
tarė: Šventoji Dvasia nu-
žengs ant tavęs ir Aukščiau-

sioji Galybė tave apgaus.
Todėl tavo šventas kūdikis
bus žinomas Dievo sūnaus
vardu.

Marija atsiliepusi: Esu
Viešpaties tarnaitė: tegul
būna man taip kaip sakai.

Ir gimė kūdikis, kuris
žmonijos istorijoj paliko di-
desnių pėdsakų negu kuris ki-
tas žmogus.

KALĖDOS

Žodis Kalėdos, sakoma, pas-
mus atėjęs iš gudų stačiatikių
"kollada", kaip bažnyčia
iš "božnica". Anglų "Christ-
mas" yra senovės Kristus
Messe - Kristaus mišios. Ki-
tos tautos Europoje Kalėdas
vadina gimimo prasmės žo-
džiais: prancūzai Noel, ita-
lai Natale, lenkai Urodzenie,
vokiečiai Weihnacht, skandi-
navai Julen.

Nežinoma, ar tikrai Kris-
tus gimė gruodžio 25 d. Šita
datą nustatė popiežius Romo-
je 354 po Kristaus gimimo,
gal "įmdamas domėn, kad se-
novės romėnai tą dieną šven-
davo "žiemos pakrypimo pa-
vasariop". Palestinoje gruod-
dyje labai lydavo, todėl kai
kurie šv. Rašto tyrinėtojai
mano, kad vargu Kristus gruod-
dyje gimė, jei norima tikėti,
kad piemenėliai ramiai, ne-
sulyti bandas ganė ir atėjo
gimusį pagerbti.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
VISIEMS DRAUGAMS IR PAŽĪSTAMIEMS

John Orman

110-04 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

MOTERŲ VIENYBĖ ŠIRDINGAI LINKI
VISIEMS LINKSMŲ ŠVENTŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ 1965 NAUJŲ METŲ!

Helen V. Kulber, Pirmininkė
Elena Andrušis, Vice-pirmininkė
Izabelė Mislūnienė, Sekretorė
Mary Buyokas, Išdinininkė
Anna Krikščionas, Fin. Sekretorė

Linksmų Kalėdų švenčių ir Laimingų Naujųjų Metų

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAIČIAI

REPUBLIC LIQUOR STORE

322 UNION AVENUE
Brooklyn 11, N. Y.

TAI BENT KRITIKA!

Prieš koki mėnesį Draugo
kult. priede Alb. Morkaus no-
velės Ferгалėje buvo įvertin-
tos dviem žodžiais: "labai
prastos". Kodėl jos "pras-
tos" ir dar "labai", tai re-
daktoriaus - kritiko paslaptis,
o tuo tarpu viena A. Morkaus
novelė išvertė latviai, kita -
rusai.

Pracėjus kokiam mėnesiui
dar blogiau tas pats laikra-
stis atestavo Alės Rūtos eilė-

raščių rinktinę - "Gyvenimo
lašai". Net, esą galima, kad
tokios knygos spausdinamos.
Lyg tai būtų kokia poema apie
Staliną ar Hitlerį! Ir dar to-
kia išvada: dėl tokių eilėraš-
čių ir Alės Rūtos premijuotų
romanų vertė sumažėja! Yra
iš pasaulinio garso poetų, pa-
rašiusių silpnų veikalų; jų
garbei ir nuopelnui pasaulinei
literatūrai užteko 2 - 5 gerų
veikalų.

Kai kurie mūsų modernūs
kultūrininkai tiesiog rodo di-
dybės maniją, esą jų kūriniai
tokie modernūs, jog nustelbia
visą mūsų praeities kūrybą, o
tuo tarpu vieniems patinka Ni-
liūno, Bradūno, Mackaus po-
zija, o kiti vis dar negali atsi-
džiaugti Alašioniu, Putinu ir
nedaug dėmesio kreipia į nau-
jusių poetinės mados rink-
mą.

Alė Rūta nėra modernistė,
bet jos lyrika nėra bevėrtė ir
ypač nėra jokio skandalo, kaip
pav., Ch. Baudedaire'o kai
kurie eilėraščiai, todėl katali-
kiškam laikraštyje tokia katali-
kės poetės knygos recenzi-
ja yra skandalas. J. G.

Skulptorius Gediminas Jo-
kūbonis, vienas žymiausiųjų
Lietuvos dailės atstovų, savo
viešnagės Amerikoje metu,
tris dienas praleido ir Chica-
goje. Čia jis buvo atvykęs su
grupe kitų dailininkų ar dai-
lės srities darbuotojų iš Sov.
Sajungos.

G. Jokūbonis, kurio kūriny-
s "Pirčiupio Motina" atnešė
jam Lenino Premiją (didžiausią
įvertinimą Sov. Sąjungoje),
Chicagoje lankė meno gale-
rijas, turėjo susitikimų su
amerikiečiais dailininkais.
Jis čia buvo taip užimtas, kad
negalėjo atvykti net pas "pa-
žangiuosius" tautiečius, su
kuriais pasistengdavo paben-
drauti kiti Lietuvos kultūri-
ninkai. Ši kartą buvo pasiten-
kinta tuo, jog grupelė Chica-
gos "pažangiųjų" atvyko į
viešbutį, kur G. Jokūbonis bu-
vo apsistojęs, ir ten svečias
su jais bent pusvalandį suriko
pasikalbėti.

Linksmų Kalėdų ir
laimingų Naujų Metų

THREE JOE'S

Service Station, Inc.

85-42 WOODHAVEN BLVD. WOODHAVEN, L. I.

Malonių Kalėdų Švenčių ir Laimingų Naujų Metų
linkime visiems mūsų draugams ir pažįstamiems

J. Andriusio Travel Bureau
ir Haven Realty

87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven 21, N. Y.

Sportinės nuotrūpos

Edvardas Šulaitis

Buvęs Lietuvos teniso čempionas A. Paltarokas parašė, o Valstybinė Politinė ir Mokslinė Literatūros leidykla Vilniuje 1964 metais išleido 92 puslapių knygelę "Teniso aikštėse."

Šioje knygelėje mus labiausiai domina Lietuvos teniso istorija. Pagal šią knygelę tenisas Lietuvoje pradėtas žaisti 1919 m. Tada Kaune įrengta pirmoji teniso aikštė. 1921 m. pravestas pirmasis oficialus tenisoturnyras, kurio čempionu tapo V. Kasperaitis. 1926 m. teniso žaidėjų Kaune tebuvo apie 70. Tuomet tenisas dar buvo žaistas Štaliuose, Klaipėdoje, Panevėžyje, Marijampolėje. Kaune veikė Teniso klubas, tačiau narių jame buvo nedaug. Tuometinė spauda rašė, kad tenisas -- diplomatų ir aukštuomenės žaidimas.

1938 m. į Kauną atvyko Amerikos lietuvis Žukas, kuris laimėjo sporto šventėje (čia, be abejo, turima galvoje Lietuvių Tautinę Olimpiadą) teniso varžybas. Vėliau jis buvo pakviestas treneruoti Kauno tenisininkus. Iki J. Žuko laikiniais treneriais vasaros sezono metu dirbdavo užsieniečiai, kurie imdavo labai aukštą mokeskį.

Dirbant J. Žukui, buvo sudaryta pirmoji ir vienintelė grupė, kurioje treneravosi ir daugkartinis "tarybinės" Lietuvos čempionas Jonas Anilionis. Beje, Žukas, jam yra sakęs: "Iš tavęs žaidėjo nebus!" O praktika įrodė priešingai.

Po karo tenisas tapo plačiau kultivuojamas sporto šaka. Tuojuo Vilniuje ir Kaune buvo įsteigtos teniso sekcijos (vadovai J. Purelis ir K. Dineika). 1945 m. Lietuvos čempiono vardu pasipuo-

šė H. Duškesas, o 1946 m. juo tapo J. Anilionis. Po jo A. Paltarokas perėmė vyravimą iki kol į priekį išsimušė R. Liubartas. 1962-1963 m. vyrų grupėje pasizymėjo šie tenisininkai: V. Dineika, V. Leskevičius, V. Augustaitis, J. Anilionis, J. Lopata, V. Trumpa, P. Korkutis, R. Liubartas.

Tačiau Sov. Sąjungos varžybose ir tarptautinėse rungtynėse lietuviai niekada nepasizymėjo. Lietuviai tebėra stipriausiai pasirodę 1954 m. įvykusioje Pabaltijo ir Baltarusijos spartakiadoje, kur užėmė I vietą.

Sov. Sąjungoje stipriausi yra estai, kurių T. Lejus yra žinomas kaip tarptautinio mąsto žaidėjas, dalyvavęs net Wimbledon turnyre. Taip pat garsus yra ir estas J. Parma.

A. Paltaroko knygelėje, be informacinio pobūdžio medžiagos, daug vietos yra skiriama teoretinėms žinioms. Medžiaga yra pailiustruota 80-čia nuotraukų ar brėžinių.

Teniso mėgėjas čia ras idomių dalykų. Taip pat galės ir šį tą iš jo išmokyti ir praktikoje panaudoti.

* TORONTO VYTIES Krepšininkai lapkričio 28 d. buvo išvykę į Montrealį, kur rungtyniavo su vietos Tauro Komanda. Laimėjo vytičiai 66:63. Pas šeimininkus geriausiai pasirodė Kuncevičius ir Gražys, o pas torontiečius -- Eišinas ir Klimas.

* J. GLENARTAITĖ, Toronto Aušros narė, Hamiltone įvykusiose Ontario plaukimo pirmenybėse 50 jardų laisvu stiliumi rungtyje laimėjo I vietą. Jos pasekmė 32,6 sek.

Architektas E. Chlomauskas ir konstruktorius H. Karvelis prie Sporto rūmų maketo Vilniuje.

BALTUŠIO ĮSPŪDŽIAI

Iš savo amerikinės kelionės Vilniun sugrižęs rašytojas J. Baltušis rašo gana idomius (ir rimtu tonu) įspūdžius Literatūra ir Menas laikraštyje. Būdingai juos pavadina "Tėvų ir brolių takais", nes, sako: Vis trokšdavau pamatyti Ameriką, į kurią, man vaiku augant, ėjo ne tik giminės, bet stipriausi vyrai ir moterys iš tėvynės, tapusios jiems pamote (?), svajodami apie duonos karni svetimojo padangėj." Toliau pasakoja: "Amerika toks kraštas, kuriam stebėti reikia poros šimtų akių ir tiek

* TORONTO Aušros klubas išrinko naują valdybą. Į ją pateko: R. Burdulis, J. Tamulionis, K. Sapočkinas, A. Ramanauskas, E. Šlekys, A. Sapijomis, I. Jurcevičius, S. Kėkštas, H. Chvedukas.

* ALICIJA KAUFMANAITĖ, Argentinos lietuvaitė iš Santa Fe miesto, dalyvavo Tokijo Olimpiniuose žaidimuose. Ji rungėsi šuolyje į tolį, tačiau į pirmąsias vietas neprisimušė. Viso Argentina atstovavo 112 sportininkų bei sportininkių. Tai praneša Argentinos Lietuvių Balsas.

pat ausų. O laiko aš teturėjau -- dvi savaites." Jam į akis metėsi automobilių gausybė: "Visu keliu nuo aerodromo iki hotelio miesto centre mums taip ir nepavyko pamatyti gatvėje nors vieną vietelę, kur būtų galima pastatyti automobilį. Visi šaligatviai nugulti nosis prie nosies."

Štai jo įspūdis apie Amerikos didžiuosius vieškelius: "Trimis gretomis automobiliai švilpia į vieną pusę, trimis į kitą. Balti Buickai, juodi Fordai, kavos spalvos Merkurijai, žali Chevroletai, benosiai Fiatai ir sparnuoti Chrysleriai.

Jo išvada: "Amerika apskritai nemėgsta nieko nereikalingo, kliudančio darbu ir judėjimui. Amerikiečiai veiklos, ne šnekalų žmonės.

VLIKAS SVEIKINA SVENČIŲ PROČA

Atkelta iš 1 psl.

Mes esame negausus ir palyginti maži pasaulio didžiųjų grumtynėse. Bet mes dideli ir nenugalimi savo idealais, savo meile laisvei, savo kovingą dvasia, savo nepalenkiamu ryžtu nublokšti nuo Lietuvos nelaisvės junga. Didysis prancūzas Victor Hugo yra pasakęs: "Nėra tokio dalyko, kaip maža tauta.

Kas duoda didingą pavyzdį, yra didingas". Mūsų tautos gyvenime apstu didingumo pavyzdžių. Žengdami į 1964 metus, pasiryškime jais sekti.

Vardan tos Lietuvos!

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI:

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark

Visokios rūšies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS
175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonai: MAIn 4-6400. Naktį BU 7-2807

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* KALĖDŲ EGLUTĖ šeštadienės Maironio vardo mokyklos Brooklyno Apreiškimo salėje rengia sekmadienį gruodžio 27 d. Pradžia 4 val. pp. Programoje bus Kalėdų Senelio kelionė aplink pasaulį, loterija, bufetas.

* KALĖDŲ ŠOKIUS Lietuvių Atletų Klube gruodžio 25 d. rengia Lietuvos Vyčiai. Pradžia 8 val. Bilietai \$2.

Kur sutikti Naujuosius Metus:

J. Stuko vadovaujama radijo programa "Lietuvos atsiminimai" Naujuju Metu sutikimą rengia gruodžio 31 d. šv. Jurgio Draugijos salėje Newark. Bus vakarienė, meninė programa ir šokiai, grojant R. Butrimo orkestrui. Vienam asmeniui \$7,50.

New Yorko ateitininkai savo sutikimą rengia V. Atsimainymo par. salėje Maspeth. Pradžia 8 val. Gros Starolio kapela. Lietuvių Atletų Klubas savo tradicinį sutikimą rengia Sajeve "Rainbow" salėje Ridgewoode.

* NEW YORKO LIETUVIAI gruodžio 18 d. Universal Funeral koplyčioje atsisveikino su velioniu prof. Steponu Kairiu, Vasario 16 signataru, mirusiu gruodžio 16 d. Kalbas pasakė Kipras Bielinis -- savo, draugu ir socialdemokratų partijos nariu vardu, Vaclovas Sidzikauskas -- VLIKO ir Lietuvos Laisvės Komiteto vardu. Be to, dar kalbėjo Lietuvos Atstovas Washingtone Juozas Kajeckas, Naujienu redaktorius dr. Pijus Grigaitis (taip pat ir ALTO vardu), architektų ir inž. s-gos vardu inž. Ant. Novickis, Moterų Tarybos -- Vincė Jonuškaitė, SLA -- Eufrozina Mikužiūtė, Keleivio red. vardu J. Sonda ir giminių vardu prof. J. Puzinas. Gruodžio 19 d. rytą velionio palaikai buvo sudeginti.

* LEONAS BALTRUS, tenoras dainininkas, gruodžio 19 d. debiutavo amerikiečių operoje Binghamtone, N. Y., "Madama Butterfly" operoje, atlikdamas Pinkertono rolę. Vietos amerikiečių spauda įdėjo palankių recenzijų. Balandžio 21 d. dainininkas išvyksta į Angliją.

* REQUEST RECORDS neseniai išleido naujas lietuviškas instrumentales plokšteles, kuriose įrekorduota 40 lietuviškų mėgiamiausių melodijų, įskaitant Lietuvos Himną. Kaina - \$4,00. Galima gauti Vienybėje. Per Vienybę taip pat galima isigyti pirmąją lietuvišką opera plokštelėse, komp. Vytauto Klovos "Pilėnai" (kaina \$12,00) ir Vyčių išleista albumą "Mokykitės lietuviškai kalbėti iš plokštelių", kurio kaina - \$3,00.

Maspetho Lietuvių Klubo vedėjas P. Lisauskas (kairėje) su savo draugais perėitą šeštadienį šventė Kalėdas.

Kalėdiniame pobūvyje Maspeth dalyvavo J. Klascius su žmona (dešinėje ir jo draugai.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

VIENYBĖ, 1964 m. gruodžio 24 d.

Po paskaitos prof. Juozą Eretą (kairėje) sveikino inž. J. Miklovas. Viduryje A. Bendorius ir V. Sidzikauskas.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

SVARBUS MEMORANDUMAS

Atkelta iš 1 psl.

pasiremiant kursuojančiais gaudais, kurie visi imasi už tikrą pinigą.

Aplamai imant, memorandumume vengiama banališkų, naivių interpretacijų, kaip, pav., J. Prunskio Drauge, o pateikiami objektyvūs faktai paimti iš sovietinės spaudos, ir be neapykantos priešiui.

Memorandumume praleistas švento Kazimiero paveikslų "persekiojimas", jų išplėšimas ir išvežimas iš altorių.

Darbininkas iš to stengėsi padaryti didelį biznį, lietuviai katalikai Vokietijoje net skundą pasiuntė šv. Sostui, bet pasirodė, kad tai būta blefo.

Ar Darbininkas buvo kieno suklaidintas ar pats sugalvojo ir kitus tuo klaidino, tai jo redaktorių - profesorių sąžinės paslaptis, o Draugas visom keturiom indorsavo Darbininką. J. Prunskis pirma už tikrą pinigą viską, kuo tik komunizmas kaltinamas, net ir kanibalizmu, ir užsimerkia į tuos faktus, kurie veda ir priveda socialinės revoliucijos, paėmusios į savo kietą kontrolę trečdalį žmonijos, lyg kad tikėtusi visuotinių atlydų už perdėtus kaltinimus ir neapykantos kurstymą.

J. UNTURKIS

Profesorius Eretas New Yorke

Jau senokai autoritetingų žodžių pasiilgę newyorkiečiai tučėjo puikios progos pasigrožėti prof. Juozu Eretu, kuris perėitą sekmadienį, gruodžio 20 d., kalbėjo Brooklyno Apreiškimo par. salėje New Yorko ateitininkams ir jų svečiams. Jo tema buvo -- "Pasiryžti ar pasiduoti".

Pabrėžęs, kad emigracija yra istorijos fenomenas, pasikartojęs kiekviename dešimtmetyje, kalbėtojas sakė, kad mūsų -- lietuvių emigracija nesanti nei pirmoji, nei paskutinioji. Tik jis statė klausimą, kaip išemigravusieji pasiilgs toje istorinėje valandoje; ar jie pasiryš ar pasiduos.

Profesorius, kuris yra šveicaras, bet Lietuvą, jos kalbą ir žmones pamilo ir dabar jos reikalais rūpinasi ir sielojasi nemažiau už pačius lietuvius, ragino lietuvius, ypač gyveniman ateinančią naująją kartą, nepasiduoti.

Kalbėtojas kvietė parodyti pasiryžimą apsirėikšti svetimame krašte. Vėliau jisai išminėjo visą eilę būdų, kur lietuviai, ypač mokslus einantis jaunimas, gali pasidaruoti. Pirmiausia jisai nurodė kalbotyrą, tvirtindamas, kad nesą studijų, iškeliančių lietuvių kalbos reikšmingumą. Po to eina literatūra. "Kam rašyti tūkstantąjį veikalą apie Hamletą, o kodėl neparašyti apie lietuvi, pradant Kudirką, baigiant Salomėja Nėrimį?" -- klausė kalbėtojas.

Svečias susilaukdavo smarkių plojimų, kai tik kuriuo nors klausimu stipriau išsireikšdavo. Gerai moduluodamas balsą, net gestikuodamas kur reikia, kalbėtojas priminė prof. K. Pakštą ir kitus kalbėtojus, kurių jau neturime. Nereikšdamas neapykantos jokioms kitoms grupėms, kalbėtojas ragino lietuvius, net ir tos pačios grupės ribose, prie vienybės, nes "Vienybė," jisai kalbėjo, "yra Dievo sukurta, o nesantaika -- velnio".

Po kalbos, kuri buvo karš-

tai palydėta, svečias dar ilgai spaudė rankas savo seniems ir naujesiems pažįstamiems, kurie sostojo eilute visu pasieniu. Prof. Eretas į Ameriką iš Šveicarijos atvyko dalyvauti Clevelande ateitininkų sendraugių

suvažiavime. Jau yra aplankęs Detroito, Chicagos ir Toronto lietuvius. Švenčių laikotarpyje aplankys eilę ir kitų kolonijų. Į Europą sugrįžta sausio mėn.

(sn)

VIENYBĖ KVICIA

Žengdami į Naujuosius - 1965 metus, artėjame prie Vienybės 80 metų sukakties. Šią sukaktį mes minėsime 1966 metais.

Kaip jau žinote, Vienybė yra seniausias lietuviškas laikraštis pasaulyje. Šis faktas mus džiugina, skatina darbu. Todėl, nors laikraščio leidimo sąlygos yra sunkios, nemanome pasitraukti iš lietuviškojo gyvenimo, negalime sustabdyti prieš beveik 80 m. pradėtą Vienybės leidimą.

Tačiau šis darbas yra persunkus, kad jį galėtų tęsti dabartiniai laikraščio leidėjai be skaitytojų bei rėmėjų aktyvesnės talkos. Tad čia kreipiamės į Jus, mielieji skaitytojai!

Vienybė sekančių 3-jų mėnesių laikotarpyje skelbia laikraščio platinimo ir rėmimo vaju. Per šiuos 3 mėnesius tenelieka nė vieno Vienybės skaitytojo, kuris pasilikty: neapsimokėjęs laikraščio prenumeratos, nesuradęs bent vieno naujo prenumeratoriaus, neatsiuntęs aukos laikraščio tobulinimui.

Jūs, be abejo, įvertinsite mūsų pastangas Vienybę išlaikyti neideologiniu ir nepartinu leidiniu - leidiniu, kuris yra grynai informacinio pobūdžio, akcentuojantis lietuvių išlaikymą išėivijoje, žinių iš tėvynės objektyvų perteikimą ir realios kovos už Lietuvos nepriklausomybę vedimą.

Mes už talką šio vajuos metu negalime žadėti piniginio atlyginimo. Tačiau prižadame, jog vajuos talkininkai bus atitinkamai paminėti Vienybėje ir pagerbti laikraščio 80 metų sukaktuviniame leidinyje.

LEIDĖJAI

VIENYBĖ, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.

Gerbiameji, Siunčiu prenumeratos mokestį . . . . . dol. už . . . . . m.

Mano adresas . . . . .

Pridedu 7 dol. už metus, 12 dol. už 2 metus, Taip pat

siunčiu auką . . . . . dol.

Siųskite Vienybę susipažinimui . . . . .

. . . . .

Parašas . . . . .

Šią atkarpą įdėkite į voką ir pasiųskite Vienybės adresu.